

# SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1984  
JÚLIUS

VESZI ENDRE

## Veszélovics Anna

Dráma két felvonásban

*Szereplők:*

VESZELOVITS ANNA  
EMIL  
SOMOS LUKACS  
ANTAL ANTAL  
KRISZTINKA NÉNI  
IDEGES FIATALEMBER  
DEMETER ÚR  
RORÁRIUSZ VIDORKA Z.  
AURÉL  
ZSUZSA  
KUZMA  
BÓDIS NÉNI  
ZSUFA  
GoŐR Bácsi

A Veszélovics Anna színpada mélységben-szélességben a gyors változások lehetőségét nyújtja: egyik helyszínből át lehet jární a másikba. A berendezés jelzésszerű, de egy-egy tárgy (szék, pohárszekrény, heverő vagy a Szalon monumentális fogorvosi széke) naturalisan valódi. Fényekkel kiemelt figurák, részletek, de természetesen a félhomálynak, sötétségnek is drámai nyomatéka van.

A darabban néhány tükör szerepel: ezek jelképesek. A tükrök lapjai láthatóan arany- és ezüstpapírból van-nak. Csak egyetlen valódi, a szalonbeli: ezt majd cserepekre zúzzák. Fontos az előtér, a rivaldához közel eső szféra.

A darab Budapesten történik, a nyolcvanas évek végén, február utolsó napjaiban. Mottója József Attiláé: Két-milliárd párosult magány

### ELSŐ FELVONÁS

#### Első jelenet

*A bérház kapualja.*

*Odakint zuhog a hideg eső, Gipszstukkós, egykori, ma már elszennyesedett cirádás pompa. Baloldalt nagy tükör, történelmi maradvány, mellette a lakók levélszekrényei, egyik-másik kitépve. Jobbról a tömbházfelügyelő mindenféle üveglappal agyonfoltozott fülkéje, amely belülről foltszerűen világít. Az egykori kovácsoltvas díszlámpából szálnalmas fény szivárog.*

*Belép Veszélovics Anna, 30 év körűli. Piros anorákot visel, fekete pulóvert és fekete bársony kordnadrágot, rövid, elnyútt olasz csizmát, Ami a legjelentősebb raj-ta, a nyakszirtjén kontyba tűzött, rötösbarna súlyos ha-ja. Arcának csontszerkezete határozott, szeme ferde metszésű, sötét izzású. Mind a két keze telis-tele: fényképészállvány, nagy virágú, ócska ernyő, cipzáras be-vásárlótáska. Szembekerül az arany papírtükörrel, leejti a szatyráját, az állványt, az ernyőt, Támadóan belenez a tükör-*

*be, fintorokat vág, gúnyolódik önmagával. Így éri őt tetten a fülkéből kilépő Kuzma, a tömbházfelügyelő*

KUZMA Csókolom a két kis kezét, Annácska. Eláztunk? Ez a hideg február végi eső, mondhatom! Ez a szmog, ahogy mostanában nevezik. Ez a minden-féle tüdőpusztító. Ebbe fogunk mi, persze a magácska kivételével, simán beledögölni, Nem kell ide atombomba, Annácska! Értünk mi hozzá, hogy kell kinyírni saját magunkat. Elvonni az oxigént. — Sajnálattal kell bejelentenem, a lift újfent lerobbant.

ANNA Ha az elmaradt liftpénzre gondol, Kuzma úr, holnap beadom. Ugyanis, ugyanis .. .

KUZMA (*gálánsan legyint*) Fölgyorsult az öreg szekrény, és át akart törni a földemen ! (*Idétlen röhögés*) Fényes nappal a csillagokba. A vén Schwott nénit úgy kellett belőle szardíniányítóval kioperálni.

ANNA (*összeszedi leejtett tárgyait*) Hát akkor majd gyalog. (*Indulna*)

KUZMA Az ilyen angyalnak, mint ön, szárnya kellene hogy legyen. Mert a három emelet az mégiscsak három emelet. Még a maga fiatal szívének is.

*Anna újra indulni akar*

Hát igen, a lift, a technika csődje. Persze ha meg-kennénk a tenyereket! De ebben a csóró házban? Tetszik tudni, milyen *palota* volt ez azelőtt! (*Váratlan indulattal*) Szóval a tisztelt lakótársai megint el-kísérletezték a zárat. A lakás tárva-nyitva!

*Anna vállat von*

Ha Keresztényi úrnak erről tudomása volna! Mert bizonyos egyének mindenféle kulcsokkal kísérletez-nek. Az ilyesmit én már nem tudom megjavítani. A zárzáratot. Lakatos kell ide, műlakatos.

*Anna újra elindulna*

Maga csak így, Annácska? Ilyen *brazilt* arccal? És ha jön maguknak egy gyilkos? Egy kéjgyilkos?

ANNA (*keserűen, do fegyelmezetten*) Blázirt, Kuzma úr. Látja, jövök a munkából. Térdig lejártam a lábamat. És amint tetszik látn , bőrig áztam. Mi közöm nekem az egészhez? Én is csak albérlő vagyok.

KUZMA (*békítőn*) De ön az egyetlen *stabil* személy. Erkölcshileg. És a fizetési mérleg szempontjából. És évek óta. Keresztényi úr, önre való tekintettel...

ANNA Sosem láttam azt az embert.

KUZMA En se. De a lakásnak ő a törvényes tulajdonosa.

*Anna elindul*

Pardon ! Átadnám a leveleket. Mert ugye ... (A f öl-f eszített szekrényekre mutat, majd a fülkébe megy, és azonnal visszajön) Ezenkívül egy ajánlott, a tulajdonostól. Gondolom, a szokásos napiparancs. És személy szerint magácskának szól. Megmondtam, önt választotta ki, önben bízik. Ó egy nagyon-nagyon öreg ember. Ott él, ugye, Bécs mellett a gyermekei-nél. De a megérzése !

ANNA (*elszántan*) A levelet nem veszem át.

KUZMA ...a szobából már ki sem teszi a lábát, de mindenről értesülve van. És ő egyáltalán nem viccel.  
Egy szép napon majd lapátra téteti ezt a sisarahadat! ANNA Sisera.  
KUZMA Sisere. És kiszórja őket az utcára, kezit csókolom. *(Atadja a leveleket)*  
ANNA És milyen alapon? Kiszórja? Itt, én tudom, mindenki pontosan fizet. Ezt én szoktam intézni. KUZMA Mindenki? Könyörgöm, ki az a mindenki?

*Az utóbbi szavaknál lassan kivilágosodik a Szalon. Öten-hatan mozognak a szobában. Egy férfi (Antal Antal) a félig romos szoba szökőkútávéjában szennyes edényt mosogat. Baloldalt, egy képzelt ablak előtt, pedállal emelhető-süllyeszthető, dönthető, valamikor szuper-korszerű fogorvosi székben egy férfi ül. (Somos Lukács), s föl-alá emelve-süllyesztve magát a kurblival, kifelé bámul*

Megint csak megkérdem magácskát, ki az a minden-ki. *(Elindul oldalt a rivalda felé, és már a Szalon-nak mondja)* Ki van itt beírva a lakókönyvbe? Ki az, aki úgy jön-megy, mint a rossz cüg? És itt van, ugye, ez a Somos Lukács, régi lakótársa kegyednek. Na jó, mérnök, mondják. De összedől ne-ki egy épület, és két ember ottmaradt. Tegye a szívé-re a kezét, Anna kisasszony: *komplett* azóta ez az ember? Lehet az ilyenre számítani? Én, ugye, tömb-házfelügyelő vagyok, három ház gondviselője. Nekem van fogadási időm, van ügyrendem, de szemem csak kettő. És itt éjjel-nappal nyüzsgőnek az idegenek. *(Még közelebb kerül a Szalonhoz)* Megkérdem önöket, most már Keresztényi úr nevében is, ki itt az albérlő, és ki itt a jövőmenő. És ki viseli ezeket a felelősséget? Mondjuk így: büntetőjogi felelősséget?

#### Második jelenet

*Alakja elsötétedik; a Szalon megtelik fénnel, Vali, fiatal, feltűnően csinos nő, félig pucéran, mezítláb, valahonnan előkerülve, átrohan a színen*

ANTAL ANTAL *(kővérkés, kopaszodó, időtlen; melegítőben, sokdioptriás szemüveggel)* Csak fölragyog, Valéria — és semmi más? Mint egy káprázat?

VALI Van meleg víz a bojlerban. Lestoppoltam. (Ki)  
IDEGES FIATALEMBER *(heverve egy szófán)* Viszont a végcéblítő két hét óta nem működik.

KRISZTINKA NÉNI *(groteszkül kiöltözködött, öreg; papírizzenésű hang)* Nem találok a kredencben te-át. Száraz kenyerek vannak a kredencben, üres konzervdobozok...

ANTAL ANTAL Azt mondtam a munkaügyisnek, nézze, az majdnem igaz, hogy a legjobb erőimet *másra* tartogatom. Mert ő sajnos tudja, hogy mellékesen kérdezőbiztos vagyok a szociológiai intézetben. Eb-ben önnek talán van némi igaza. De szeretném a figyelmébe ajánlani, a második vonal is első vonal. Bele van kalkulálva a népgazdaságba.

SOMOS LUKÁCS *(kifelé nézve)* Ez a lázító flanc! Ez a szemérmetlen nyíltság, az országos gondok környezetében! Ahogy luxusék, ezek a herék, ezek a haszonélvezők, elfoglalják fejenként száznegyven négyzetméteres rezervátumukat. Most éppen bevonulnak.

KRISZTINKA NÉNI Antal úr kérem, szerintem *a téa*, mármint a *jázmintéa*, az valahol mégiscsak létezik. A levegőben. Erzem. Az illata.

IDEGES FIATALEMBER *(félig elnyúlva a szófán)* Nem tudom, mennyivel vágják itt meg a tisztelt polgár-társakat, de klozettlehúzó, az végképp nincs.

VALI *(félpucéran, törülközővel; pillanatra megtorpan az egyik tükörnél)* Megersztettem a zuhanyt, és tessék, csupa jéghideg! Beszerzek magamnak egy kiadós Fülöp-szigeti influenzát. *(Kirohan)*

ANTAL ANTAL *(mondja a magáét)* Nálam ez *nem* mellékes buli, mondtam neki. A főnökömmek. Kérdezni. Tapintatosan. Emberségesen. Nem belegyalogni az állampolgár gyomrába. Kérem — mondom az ügyfélnek, de tapintatosan —, jellemezze a munkahelyét. Zárt tér? Szabad tér? Zsúfoltság? Teli van tárgyakkal? Emberekkel zsúfolt? Egyedüllet? Szűk

hely? Tágasság? Zaj? Csönd? Por? Túl meleg? Túl hideg? Nedves? Száraz? Sötét? Rossz látási viszonyok? Nappal is *lámpa?* *(Üvölt)* Válaszoljon, kérem!

SOMOS LUKÁCS *(elfordítja székét az ablaktól)* Abba-hagyni! Maga nem egyéb, *kétszerantal*, mint egy másik szennyeseben turkáló szörnyeteg.

ANTAL ANTAL Ezt éppen egy leselkedő mondja nekem? Egy krónikus irigykedő? Mit ért maga például a szociológiához!

Somos *dühösen visszafordul székével az ablakhoz*

GOÓR JÁNOS *(hatalmas öregember, bejön)* Mára me-gint rám jött a nehézlégzés. Egész nap fulladok tőle.

SOMOS LUKÁCS *(az ablakon túl kaszáló fényeket nézi)* A tisztelt vizavik úgy világitanak, mint egy ki-emelt nemzeti ünnepen. Föl kéne őket mind robban-tani! Egy ilyen luxusrezervátum, kérem, a mai körülmények között! *(Abbahagyja, mert senki sem figyel)*

GOÓR JÁNOS Anna kisasszony megígérte, hogy föl-írat a doktorral valami új svájci gyógyszert. Anna kisasszony még sehol? *(Leül)* Sehol?

ANTAL ANTAL Az emberek érzik a komolyságot és válaszolnak. Érzik a hangból a humánusot. Ez itt komoly föl-mérés, kedves asszonyom. Az egyszemélyi teszt mint az általánosítás eszköze. Ebből nemzeti viszonylatban is lehet következtetni. És végül is *(bizonytalanul)* javítani a viszonyokon. Például, ugye, itt vannak teszem az együttélés problémái.

KRISZTINKA NÉNI Estére úgy kiszárad az ember, hogy nyelni sem képes.

SOMOS LUKÁCS Kivilágítják magukat! Fényzuhatag. De talán azt hiszi valaki, hogy boldogok?

ANTAL ANTAL Kérdezőbiztos? Lelki hőmérő. De emberségesen!

KRISZTINKA NÉNI Szegény néhai anyukám a hideg vacsora mellé mindig téát szervirozott. *(Megáll az egyik tükör előtt, ábrándozva)* Olyan ragyogó borostyánszínű volt annak -a téának! Es mellette finom kis kancsókban rum és tejszín.

*Vali égőpiros pongyolában, mezítláb jön vissza*

VALI Atyaisten, látják, máris tüsszögök. Valami listát kellene vezetni, hogy ki mikor használ meleg vizet. Nekem például este kilencre jelenésem van. Szeretek frissen, illatosan megjelenni.

KRISZTINKA NÉNI Magácskának teljes mértékben igaza van, gyermekem. Szegény néhai anyukám dió-falevelet tett a fürdővizembe. Azok a párák, azok az illatok, azok a zöld olajkarikák!

VALI *(gyanakodva)* A néni itt lakik?

KRISZTINKA NÉNI Nem, gyermekem, nem, de idejárom fürdeni. Hetenként kétszer. *(Suttogva)* Óbudáról. Annácska vendége vagyok.

IDEGES FIATALEMBER Annácska még a kóbor kuttyákat is itt fürdeti.

ANTAL ANTAL Talán lenne szíves Annát kihagyni a dialógusból. Egyébként, ha jól tudom, ön sem itt-lakó.

IDEGES FIATALEMBER *(zavartan nevetgél)* De nem is veszem igénybe a fürdőszobát. Én csak néhány emberi szóért jövök. Már akitől!

SOMOS LUKÁCS Micsoda osztályon felüli cipekedés odaát. Koloniál nappali. Borpiros kerevet. Intarziás hálószoba.

KRISZTINKA NÉNI *(félig elheveredve egy karosszék-ben)* *Tölgyfa kád és diólevél!*

GOÓR JÁNOS Kerek negyven év egy kiszendvedett toll-fosztó üzemben. Csupa pehely a tüdőm.

KRISZTINKA NÉNI Borostyánszínű tea. És nyolcgágú csillár az ember feje fölött. És azok a szép, meghitt beszélgetések.

*Anna lép be, kezében csomagokkal. Szerteszt rak mindent, Antal lesegíti róla a kabátot. Lerúgja magáról a rövid olasz csizmát, ott áll topogva, harisnyában*

ANNA A lábam piszokul átfázott.

SOMOS LUKÁCS Kezét csókolom, Anna! *(Otthagya az*

ablakot, siet hozzá) Agresszív hideg télvége! Teljesen kontinensellenes. Begyűjtsam magának a hószagárzót? (Választ sem vár, bekapcsolja; Anna egy villanásra a tükörbe néz)

ANTAL ANTAL Ha maga belép, mit mondjak! Két fázissal világosabb lesz minden.

SOMOS LUKÁCS Kétszerantal most az egyszer mondott valamit. Ő nem is tudja, milyen okosat! Maga belép, és kezd az egésznek értelme lenni. — Luxusék-hoz mindenki beköltözött. Mind a tizennyolc lakás foglalt. Látná a bútorokat! Osztályon felüli vágyálmok kisipari megvalósításban.

KRISZTINKA NÉNI Hozott isten, Annánk! De szép vagy máma, gyermekem! Ugye, ugye, valami gyönyörű élményed volt! Látom rajtad! A téát, édesem, nem találom, azt az illatos jázmintéát. Tudod, amit a herceg hozott. Az a kis ázsiai herceg.

IDEGES FIATALEMBER Pöni lovon. (Lekaszálódik a heverőről) Nem tudom, ismerjük-e már egymást. Részemről.

ANTAL ANTAL Vagyis részéről. Óriási.

IDEGES FIATALEMBER (kihívóan) Igenis, részemről. És a meleg vizet nem szoktam igénybe venni.

KRISZTINKA NÉNI (erőszakosan, konokul) Tudod, édes, a múlt hét keddjén ... amikor belépett az az ázsiai nippfigura, és hozott neked egy egész csomag jázmintéát ... Szóval hogy a polcodon nincs!

ANNA Nálunk, Krisztinka néni kedves, kialakult az a rend, ha valaki elvisz ... elfogyaszt valamit, hogy helyette egy cédulát.

KRISZTINKA A. NÉNI Cédula? Kettőt is találtam. (Bő zsebéből elővesz két papírszeletet, szemétől távol tartva olvassa) „A kaffát megfőztük, egészségedre megittuk, hét végén visszatesszük. Kösz. Csók. Gigi.” Ki az a Gigi?

ANTAL ANTAL Babakészítő egy maszknál. Nem állandó lakó.

KRISZTINKA NÉNI Jellemző! Nem állandó lakó, és elfogyasztja a kávékat! (Olvassa a másikat) „Olajat visszahoztam, makrelahal kölcsönvéve. Azt a szép, szív alakú szadát!” Nem írta alá senki.

SOMOS LUKÁCS Népköltészet. Szerzője ismeretlen. GOÓR JÁNOS Ki tetszett váltani azt a tablettát, Anna kisasszony?

Hajnal óta fulladok!

ANNA Igen, János bácsi. (Szatyrából előkeresi a „gyógyszert”

Naponta háromszor, étkezés közben.

GOÓR JÁNOS Vízrel? Víz nélkül?

VALI (sietve jön világítóan piros pongyolájában. Annához siet, kétoldalt megcsókolja) Szia, gyöngyöm! Kilencre jelenésem van, de — ahogy a pasas hang-súlyozta: vacsora utánra. Hoztál valamit?

ANNA Szegény éhes madaraim! (Kezdi kirakosgatni az asztalra a papírba csomagolt ennivalókat) Magára is gondoltam, Lukács. (Átad egy papírba csomagolt tárgyat, Somos izgatottan kibontja)

SOMOS LUKÁCS Egy tengerészlátcsó! Ez célzás akar lenni, kedves Anna?

ANTAL ANTAL Ezzel eszmetársunk luxusék gyomrába láthat.

Hogy növelje magában a társadalmi föl-háborodást.

SOMOS LUKÁCS Engem sohasem a pletykaéhség, sem az irigység! ... Látja, Anna, maga fázik, remeg, és ez a süket álszemlésekkel eteti. Csinálok gyorsan egy grogot. Elsősegély? (Kimegy a konyhába)

Vali csészéket rak szét két asztalkán

KRISZTINKA NÉNI A tálalásnál majd segíték, édeseim. Abban én nagyon fürge vagyok! (Mohón ne-kiesik a csomagoknak) „Röpködsz, mint a kismadár” — mondta annak idején szegény anyuskám.

ANNA (belezuhan egy karosszékre) Lefelé húz a hajam, ez a nehéz, vizes hajam! Mint aki valami hínárba keveredett.

KRISZTINKA NÉNI (miközben bekap egy falat parizert) A hajad a te koronád, gyermekem. A te király-női ékességed!

ANTAL ANTAL A maga haja szerintem nemzeti kincs. (Anna elé térdel) Megdörgölhetem a kicsi lábát, Anna?

ANNA Ha már olyan kedves! De figyelmeztetem, merő egy víz vagyok.

ANTAL ANTAL (gyengéden kezébe veszi Anna lábfejét) Kísfiú koromban, télen — micsoda kemény, hosszú telek voltak abban az időben! — a mamám le-fekvés előtt a két kezébe fogta a lábamat. „Békaláb, békaláb” — mondta és nevetett. A faterom pedig, amikor hazajött a munkából, az első az volt, hogy kapott egy lavór meleg vizet a fáradt lábainak!

KRISZTINKA NÉNI (újabb kóstoló után) Megtisztelni az ember lábát! Az a sok szép lábmosás a bibliában! Ugye, Lót házában az angyalok az út porával ... meg aztán itt van Magdolna és Krisztina! Nem csúszott mégis az a téa valamelyik polc mögé, édesem?

IDEGES FIATALEMBER Nekem elsősorban egy szép keskeny női láb! Nem olyan, mint egy kéz. Igazi erotikus élmény. (Az asztalhoz megy, és ő is bekap egy szelet parizert) Ahogy az első női lábnyom ott-maradt a homokban.

Somos Lukács nagy párolgó fémkancsóval érkezik

SOMOS LUKÁCS Hát kérem, tisztelettel, ez lenne az a bizonyos grog! Saját keverékredekem!

Anna egy nagy tányérra rakja a felvágottat; szeletelni kezdi a zsemlekenyeret. Somos tölt a csészékbe, majd meggyújtja az italt

VALI (Tapsol örömeiben) Nem hülye a Somos úr, amikor azt mondja, ez itt egy igazi — micsoda is? KRISZTINKA NÉNI (miután még egy cédulát talál a zsebében, olvassa) „Csirkeszivet megfőztem, hozok helyette mirelit májat.” Bravó! Azzal jól járunk.

Elhelyezkednek az asztalkák körül, Somos sorra elfújja a csészékben a lángoló grogot

SOMOS LUKÁCS Kedves egészségünk! (Annának) Es a mi tiszteletbeli háziasszonyunkra. Ő itt a kohéziós erő.

ANTAL ANTAL Ezt gyönyörűen tetszett kifejezni. SOMOS

LUKÁCS Minden kicsinyes gűny ellenére mondom: az ő kedvessége, az ő lénye, az ő gondoskodása ... buzdító valami! Emberi inspiráció! Hogy mégis érdemes.

VALI (csészéjével az asztal elé guggol, kortyolja a grogot) Átjárja az ember gyomrát. Átjárja az ember szívét. Isten bizony, szívesebben maradnék itt maguk között. Milyen drága ember maga, Lukács úr!

SOMOS LUKÁCS (szárazan) Ehhez semmi köze annak, kedves Vali, hogy én drága vagyok vagy nem vagyok az.

Van elképzelésem a világról. Az együttélés bizonyos formáiról. És az a gyanúm, hogy talán nem is olyan nagy a távolság embertől emberig.

ANTAL ANTAL (prűszköl, fuldokol) Ez a pia, édes-apám, még a közösség szentségén belül is osztályon felüli.

KRISZTINKA NÉNI Nagyon szimpatikus ital. Bár egy kissé alkoholos. Majd kíváncsi lennék a receptjére.

ANNA Nem vagyok én semmiféle összetartó erő. Maguk tartanak össze engem! (Szatyrából előveszi a leveleket)

Hanem a posta, tisztelt lakótársak! Engedelmmükkel. (Szétosztja)

Erre mindenki megmozdul; izgatottak lesznek

KRISZTINKA NÉNI Én például mindennap várok levelet. SOMOS LUKÁCS A várakozás, a lényegében üres várakozás, az rága szét az emberek idegeit. (Ő is keresgélni kezd a levelek között) Én a magam részéről kívülről nem várok semmit. A saját belső kapcsolat-rendszerünkön múlik minden. Emberi lépték szerint. Ennyi az egész.

IDEGES FIATALEMBER Négymilliárd ember közül nincsen teremtett lény, aki valami fontosat írhatna nekem.

SOMOS LUKÁCS (két levelet zsebre tesz) Pedig az emberiség nagyobb része grafomániás.

KRISZTINKA NÉNI Én még éjfélkor is lemegyek a postaszekrényemhez. Hátha! Persze az én levelező-partnereim nagy részben már messze vannak. Egész messze.

ANTAL ANTAL *(kézbe vesz egy borítékot)* Ezt valaki már kibontotta.

ANNA *(olvas egy címzést)* „Gyenge Elvira részére, Keresztényi fogászprofesszor úr címén.” Gyenge Elvi-ra két vagy három éve meghalt. Ha jól emlékszem, fehérvérűségben. *(Fáradtan)* Ez a grog a fejembe szállt! Igaz, reggel óta egy falatot sem ettem.

*Somos Lukács egy tányérra tesz a felvágottakból*

Köszönöm, Lukács. *(Egy másik borítékot olvas)* Nem tudom, hogy a mi tisztelt lakásadónk miért engem tüntet ki a bizalmával. *(Fölnyitja a borítékot)* Me-gint nekem címezi. *(Olvas)* „Újra önhöz fordulok, akiben, amint értesülök, maradt még nyoma a lelki-ismeretnek.” *(Atfut néhány sort)* „Hallom, a konyhában kiegészítik az asztalt, azonkívül idegenek adják egymásnak a kilincset, és hajnalig áll a ricsaj ...”

SOMOS LUKÁCS Kuzma urat, ezt a besúgásban meg-vénült csirkefogót, a lábánál fogva kellene fölakasztani.

ANNA *(folytatja az olvasást)* „...és az én egykor ápolt, gondozott lakásomat, amely a legkeresettebb fogorvosi műintézet volt Budapesten ... *(Közlelőbb emeli szeméhez a levelet)* valami ... – ezt a szót nem tudom elolvasni – valami izévé züllesztették ...”

KRISZTINKA NÉNI *(összecsapja a kezét)* Izévé! ANTAL

ANTAL *(röhögve)* Izévé!

SOMOS LUKÁCS A szörnyű magántulajdon egyik nem utolsó támadása.

ANTAL ANTAL Szíveskedjék csak ideadni. Anna kérem. Majd én elhelyezem a lakásbérleti archívumban. Egy főbérleti stílusfordulatai, Magyarországon, nyolcvannegyben. *(Átvesszi a levelet és eltépi)* Így ni, kérem szépen.

SOMOS LUKÁCS Kár volt! Dokumentum. Annyiban a láthatatlan tulajdonosnak is igaz van, hogy ez, akárhogy nézzük is, a mi otthonunk.

ANTAL ANTAL Én nagyon szívesen megszervezek egy nagytakarítást, persze, ha Lukács lakótárs is hajlandónak mutatkozik elvi nyilatkozatoktól mentesített szőnyegtisztításban közreműködni.

ANNA Van itt valahol egy nagyszabású porszívó, még Keresztényi úr vaskorszakából. Muzeális darab és ipari műemlék.

SOMOS LUKÁCS A láthatatlan Keresztényi úr, Bécs mellől, a krónikus fenyegetéseivel! A krokodil csattogtatja a fogait. Tipikus esete annak, amikor a tulajdon fetiszizálódik.

ANTAL ANTAL Voltam bátor említeni azt a bizonyos ideológiamentes nagytakarítást ...

SOMOS LUKÁCS *(kimegy, és két üveg borral tér vissza)* Egy távol eső lakótársunk privát pincészetéből. Az ágya alatt dugdosta, de előbb-utóbb majd ő is rádöbben, ez önös önzés!

KRISZTINKA NÉNI Láttam én itt valahol egy gyönyörűséges dugóhúzó.

ANNA Valaki ittfelejtette. Valaki mindig hoz vala-mit, vagy visz valamit, de a leltárral végeredményben egál vagyunk. Tulajdonképpen, a mi tárgyainkból... ezekből a hordalék-micsodákból száz-kétszáz év múlva rekonstruálni lehetne: így éltek bizonyos emberek Budapesten, a huszadik század utolsó harmadában.

*Somos Lukács kibontja a palackokat, tölt a poharakba*

ANTAL ANTAL Na és mit mond önöknek ez az itt-felejtett emlék? *(Egy üveglombikot emel le az egyik polcra; olvassa a rézcímkerőt)* „Anyám szíve. Anno 1937.” Valaki itthagya nekünk az anyja szívét spirituszban.

KRISZTINKA NÉNI *(eltakarja a szemét)* Tessék ezt kérem eltávolítani!

*Folytatják az evést-ivást*

SOMOS LUKÁCS Hat hónap alatt fölhúztak nekik és berendeztek nekik egy ilyen kéjpalotát. A mi építkezési viszonyaink között. Mert így is élnek emberek Budapesten. A huszadik század harmadik harmadában. *(Iszik, és csak magának tölt)* Síneken tolható ajtók, ablakok, vörös márvány padozat. Hildebrandt-féle szalagparketta. Én ehhez értek, lakótársaim. El-fuserált statikus vagyok. Igen, a magyar olajsejkek, lakótársaim.

ANNA Maga mégiscsak irigykedik, Lukács, piszokul irigykedik.

SOMOS LUKÁCS Látja, most az egyszer nem volt igazságos. Ez a látcsó is, kérem! Egy embert, aki-nek elvei vannak, nagyon könnyű neveltségessé tenni. Irigység! Ugyan, sétáló margarétám! Nekem így, a legjobb, ahogy vagyok. Így érzem magam szabad-nak. A földre hamuzol? Na és! Kiegyetted az abroszt? Na és! Behordod a sáros lábnyomodot erre a néhai perzsára? Isten éltesse! *(Iszik)* Persze, az igazi, a megvalósult közösség! Az más. Az még várat magára. A korszerű kommuna, kérem szépen. Apró, de kényelmes hálófülkék, könyörgők, ha csak egy mód van rá, egyszemélyesek; közös konyha, de teljesen gépesítve! Hát körülbelül ennyi. Ez lenne.

KRISZTINKA NÉNI Úristen, majdnem éjfél! Elmegy az utolsó villamosom!

ANNA Majd itt alszik, Krisztinka néni!

*Az öregasszony két kezébe fogja Anna kezét, és simogatja*

SOMOS LUKÁCS Okos öngazgatás. Kommunaulésen elhatározva házirend, kulturális program, étrend, játékok, utazások, satöbbi, satöbbi.

ANTAL ANTAL Ennek a rakott húsnak van valami speciális mellékíze.

SOMOS LUKÁCS És ehhez járul természetesen egy jól felszerelt társalgó. Amely mindenkié. Eszmecsere-központ. Szabad röppálya a gondolatoknak. Vagyis *(fölkáll, ragyog a gondolatától)* az ösztönök rémuralmát fölváltaná egy átgondolt emberi rendszer.

KRISZTINKA NÉNI Nálunk senki sem nyugtalan, ha éjszakára nem megyek haza.

SOMOS LUKÁCS Az érzékeny egymásra figyelés. Nem mondom, az még nincs begyakorolva. Egyelőre mindenki mondja a magáét.

ANNA Hát nem veszi észre, kedves jó Lukács, attól beszélünk mi ugyanazon a nyelven, hogy mindenki a magáét mondja?

*A nyitott ajtón belép egy fiatal, jól öltözött nő. A kezdeti lendület után megtorpan*

ZSUZSA Bocsánatot kérek, hogy ilyen későn ... És az ajtó nyitva volt.

SOMOS LUKÁCS *(kicsit becsípetten)* A nap minden órájában. Ez a szabadság első lépcsőfoka.

ZSUZSA Én tulajdonképpen Annát keresem. Veszelovits Annát.

Anna föláll, eléje megy

ANNA Én vagyok. Veszelovits Anna.

ZSUZSA Kláritól tudom a címét. *(Bizonytalanul)* Közös barátónk, ugye? Ő mondta, nyugodtan fordul-hatok magához.

Anna kiveszi a kezéből a táskát

Ajtainé vagyok. Zsuzsa.

ANTAL ANTAL Talán a kabátját is, asszonyom. Magára melegszik. *(Kihámozza a nőt az irhából)* ANNA Klári. Ketten is vannak.

ZSUZSA *(még bizonytalanabban)* Aki tűzzománcsal foglalkozik...

ANNA Ó, őt nagyon szeretem! Édes, okos, jószívű! ZSUZSA ... hogy talán egy-két éjszakát itt tölthetnék, azt mondta nekem. Átmenetileg.

SOMOS LUKÁCS Átmenetileg. Nagyon fontos kategória. Az ezredvég egyik kulcsszava. Talán tessék helyet foglalni. *(Tölt neki egy pohárral)*

ANNA Ameddig akarsz ! Ameddig szükséged van rá. ANTAL  
ANTAL Átmenetileg. Ennek a szónak többféle mélysége van.  
IDEGES FIATALEMBER mezit csókolom, volt nekem egy  
nagybátyám, aki *átmenetileg* hozzánk költözött és...

Anna leinti

SOMOS LUKÁCS Egy igazi közösség tényleg a végtelenségig  
tágítható. Kedves egészségére, asszonyom.  
KRISZTINKA NÉNI Én itt annyira és igazán otthon érzem  
magam! Behunyom szemmel is megtalálom mindent.  
ZSUZSA (*tenyerét a pohárra helyezi*) Ittam pár féldecit... Egyik  
talponállóból a másikba ... (*Váratlanul fölzokog*) Este  
hazamegyek, és Tibi kipofoz a lakásból... Kipofoz. (*Ekkor  
látszik csak, hogy részeg*)

ANTAL ANTAL (*humorizálva*) Tibi?  
SOMOS. LUKÁCS (*érdeklődve*) Tibi?  
KRISZTINKA NÉNI (*álmélkodva*) Tibi?  
ZSUZSA A végén, amikor, már hányni tudtam volna, saját  
magamtól föl hívtam Klárit ...

ANTAL ANTA (*bólogat*) ... aki tüzzománcsal foglalkozik  
ANNA (*odamegy hozzá, átkarolja*) Fáradt vagy, te sze-  
génykém. És csupa víz.

ANTAL ANTAL Ez a rohadt eső! Ez a permanens me-  
teorológiai hidegjelés.

ANNA Majd megágyazok neked a hallban. Ott nem zavar  
senki. Kipihened magad.

ZSUZSA (*most már csak a magáét mondja*) Délben megjött az  
idézés, és Tibi vette át. (*Újabb zokogási roham*) A  
Corvinban zsebre vágtam egy estélyi retikült. Egy  
aranyfletteres indiai retikült.

SOMOS LUKÁCS (*lebecsülően*) Ócska dömpingáru.  
ZSUZSA Nem vagyok rászorulva. Gépirással havi hét-ezret is  
összehozok. De olyan finom formája volt, és... elképzeltem  
egy estét. És nem tudtam letenni. (*Hisztérikusan*) Rügjátok  
ki!

ANNA Ugyan, ugyan. Alszol egy nagyot, és megnyugszol.  
Reggelre semmi!

ANTAL ANTAL Mi az nekünk, egy kis nemzeti kleptománia.  
SOMOS LUKÁCS (*az egyik szekrényzugból előkeres egy  
üveget*) Egy fejlett társadalom, amely még nem tudja  
megteremteni az egyenlő esélyeket, az ilyes-mit már régen  
legalizálhatná. Tekintsük jövedelemkiegészítésnek. A  
másodlagos elosztás egyik változataként. (*Az asztalra teszi  
az üveget*) Ez egy kis erősítés Demeter úrtól. Ha jól nézem,  
Unicum.

ZSUZSA Nagyon kérem magukat (fölkörog), bocsássanak  
meg!

ANNA Segítene, Krisztinka néni ? (*Átkarolja Zsuzsát és az  
öregasszony segítségével kivezeti*)

A nyitott ajtóban ott áll Demeter úr, a Tinta bisztró főpincére, A  
hetvenedik évét már betöltötte, de mozgékony, ápolt. Kissé  
kifényesedett pincérszmozogót és csokornyakkendőt visel.  
Kezében néhány szál szegfű

DEMETER ÚR Jó estét a kedves társaságnak. Láttam a fényt,  
gondoltam, az én embereim még élnek az életet! Hál' isten!

ANTAL ANTAL (Somosnak) Most ki ne mondja, lakó-társam,  
hogy az alvás ostoba tetszhalál. A magunk részéről, kedves  
Demeter úr, amint tudni méltózta-tik, az intenzív élet hívei  
vagyunk. És a késő esti órák erre kivételesen alkalmasak.

SOMOS LUKÁCS Korábban volt záróra?  
DEMETER ÚR (*legyint*) Áramszünet. (*Virágait tétován  
előre nyújtja*) Anna kisasszony?

ANTAL ANTAL Egy túlerzékeny és bájos kis tolvaj-nőt  
gyámolít éppen. Anna gyönyörű befogadó lélek. Kedvenc  
apostola, Dosztojevszkij értelmében. De hát ki az, aki *vele*  
irgalmas?

DEMETER ÚR Egész este abban a rumliban! És hiába lép ki  
az ember belőle, hogy most kérem csönd lesz, nyugi lesz;  
hajnalig jár a motor. (A tükörbe néz, majd észreveszi az  
italt) Unicum? Kedvelem!

SOMOS LUKÁCS Szabad megkínálnom, Demeter úr?

Harmadik jelenet

A szín elsötétedik, a homály egyszersmind időmúlást is jelez.  
Ebbe az elnéptelenedett ürességbe hasít bele egy női  
jajveszékelés. A félhomályos tér megtelik emberekkel. A  
jajgató nő, Zsuzsa, túl bő pizsamában egészen a színpad  
széléig szalad

ZSUZSA Istenkém, most meghalok! Lenyeltem egy egész  
dobozsal! (Térdre roskad) Segítségl!

Teljes világság.  
A Szalonban mindenki ott nyüzsög, úgy, ahogyan az álmából  
fölzavarták. Krisztinka néni például egy diványtakarót  
csavart magára

ANNA (két karjával megragadja Zsuzsát) Gyere! (Gorombán,  
nyersen) Ne hagyj cipeltetni magad! Te hülye állat!  
(Kiráncigálja a fürdőszobába; onnan hallani: „Dugd a  
torkodba az ujjadat!” Az ajtóban) Szaladjon le valaki  
telefonálni, hívják a mentőket!

Negyedik jelenet

Az egykori úrikonyha-részlet, romjaiban.  
Korán reggel.

Gáztűzhely, sokemeletes kredenc, mindenkinek a maga  
polca, valódi csap, amely elzárhatatlanul csöpög,  
elszennyeződött ablak az udvarra, lámpa dróton. Demeter úr  
elegáns köntösben, ápoltan, jól fésülten, tea-vizet forral  
(sipolós vízfóraló), s közben elektromos készülékben  
kenyérszeleteket pirít, vaját bont.

Anna robban be, most zuhanyozott. Haja nedves, üde, mint  
egy fiatal lány. Bolyhos kék frottirköpenyt és tornacipőt visel.  
Amikor megpillantja a férfit, telt mellén összefogja a köpenyt

ANNA Tudhattam volna ! Fény, meleg, finom piritóssillat.  
mind-mind Demeter úr!

DEMETER ÚR 'Csókolom a két kezét! Ha egy mód van rá,  
hercegnő, talán mellőzzük az urat. Tudja, magának Rezső  
vagyok. Merem remélni, hogy még nem reggelizett.  
Foglaljon helyet. Gondolom, kimerítette ez a zürös éjszaka.  
Egy ilyen megvadult nőszemély! Egy életunt csaj ! Eljön  
ide hozzánk meghalni. Vagy legalábbis úgy tenni, *mintha*.  
(*Sípól a teáskanna, csészéket tesz az asztalra, vaját és  
pirított kenyeret*) Az előbb hívtam a kórházat. (*Nyújtja a  
kést*) Tessék csak rendesen megkenni azt a kenyeret. A nőt  
dél-előtt hazaengedik.

ANNA Haza, de hová? (*Vaját ken egy szelet kenyér-re, és  
azonnal beleharap*) Nálam minden izgalom éhségben  
jelentkezik. A lelki életemnek magas a kalóriaszükséglete!

DEMETER ÚR (*filterteát függeszt a csészékbe*) Lipton.  
ANNA Mint mindig, minden reggel, amikor jó időben  
ébrednek.

DEMETER ÚR Még az ostrom alatt is, kérem, a pincében.  
(*Kiönti a teavizet*) Lipton! Istenem, egy ilyen hervasztó  
éjszaka után, Anna, maga még így is milyen gyönyörű tud  
lenni ! A csodálatos vérkeringés! Egy kis mézet, ha  
szabadna?...

ANNA Imádom a mézet. Kifejezetten.

DEMETER ÚR Tudom. Ez is olyan... (nem tud mit *mondani*)  
ez is olyan szép magában. (Odaadja a *mézesüveget*)  
Tessék! Bőségesen! Nincsen olyan élelmiszeripari termék...  
(Anna nevet a megfogalmazáson), amiben ilyen  
koncentráltan ... ilyen sértetlenül benne marad a  
napsütés! — Kuzma úr úgy mond kiverte a balhét az  
éjszakai zür miatt.

ANNA Kuzma úr menjen szépen a francba! DEMETER ÚR  
Nagyon eredeti, de azért gondolom...

(Közelebb húzza a székét, Anna pongyolákivágását  
nézi) Drága Anna kisasszony! ...

ANNA Én sem kisasszony, Rezsőke!  
DEMETER ÚR Hercegnő ! Már évek óta itt együtt, eb-ben a  
lakásban ... Es nekem jó tudnom, hogy ...ha nem is  
naponta, de azért, ahogy a véletlen egyezteteti... 'egy héten  
többször reggelenként is láthatom magát. Jól kezdődik a  
napom. Nem haragszik, de to-

vább mondom... a maga személye, a személyisége ...  
(*Jóleső álmélkodással*) Milyen gyönyörű étvágygyal eszik,  
micsoda ételszeretet!

*Anna zavartan abbahagyja az evést*

Az ön értékei bizonyos emberek számára... (Nyomatékkal)  
Van valaki, aki teljesen tisztában van, micsoda kincs  
került ebbe az összeviszasságba... Magát tulajdonképpen  
kézen kellene fogni, Anna, és kivezetni innen... (Indulattal)  
Teljes határozottsággal!

*Vali jön, sietve (majdnem mindenki sietve érkezik), babydoll-  
szerű öltözetben. A nő gondozottan illatos*

VALI Csao, Demeter apó! Micsoda gyönyörű reggel! Zuhog!  
(*Leül, megken vajjal egy piritós kenyeret*) Maga az utolsó  
magyar úr, Demeter apó! (A kredencből kivész egy csészét)  
A piritósa, a méze, a teája! És hozzá a század eleji mosolya.  
Szia, Anni! Hallom, egy csaj az éjszaka úgy tett, mintha ki  
akar-na lépni a buliból. Mert tetszik tudni, Demeter apó,  
mindenki úgy csinál reklámot magának, ahogyan tud. És  
ezek a, bocsánat, kurva zárak! Ide csak az nem lép be, aki  
igazán nem akar! (Mohón, de szépen eszik) Az igazság az,  
hogy a magamfajta nő ritkán reggelizik. És ez itt most egy  
ötös találat nekem. Az a vacsora utáni pasas csak itatni  
óhajtott, ennivalóval nem óhajtott megtisztelni. A franc a  
spórolós szexjébe! De most veszem észre... én belegyalogol-  
tam itt valamibe...

DEMETER ÚR Szó se róla, Valika! Csak éppen azt kezdtem  
mondani a hercegnőnek, hogy a Tinta bisztró, mármint a  
munkahelyem, ebben a hónapban ünnepli hetvenötödik  
évfordulóját... beleszámítva az időszakos elötti időt,  
vagyis egy bizonyos maszekkorszakot, ami már  
napjainkban egyáltalán nem szégyellnivaló... Azaz...  
beleszámítva az egykori Léda-taverna gyönyörű negyven  
esztendejét! És ebből az alkalomból...

VALI Szabad a mézből is? (Azonnal csurgatja a vajas piritósa)  
DEMETER ÚR Szóval, ez ünnepélyes alkalomból, mi régi  
munkatársak, ahogy manapság mondják, törzs-tagok...

VALI (dúskálva a reggeliben, nevetve) Csak nem maga volt az  
a bizonyos Léda, Demeter apó?

DEMETER ÚR Léda, kis bohóságom, nőnemű volt. Én meg,  
engedelemmel!... Szóval szeretnénk egy gyönyörű  
csoportképpel meglepni saját magunkat. Emléknek.  
Dekorációnak. És Anna, kérem, éppen ezért, szeretném, ha  
meglátogatna a munkahelyemen... A konyhánk eléggé  
színes. Majd én állítom össze a menüt...  
Számíthatok?

ANNA (végigsimít Demeter úr kézfejtén) Boldogan! És meglesz a  
gyönyörű csoportkép, Rezsőke!

*Fényváltozás*

*Ötödik jelenet*

*Roráriusz bádognakulólája.*

*A szabályos körben egy fotóműterem és egy rendezet-len  
emberi élet sokféle tárgya -- fontos és fölösleges rekvizituma.  
Valami érzékelteti, hogy magasban vagyunk: a kajútszerű  
manzárdablakok a tetők fölé nyúlnak.*

*Fontosabb rekvizitumok: néhány fotóállvány, egy na-  
rancspirosan izzó hősugárzó, tükröző ezüstlapok, püspökklila  
pléddel letakart vaságy, egy állványon spirítuszfőző, fortyogó  
fazékkal; néhány fölnagyított fotó.*

*Roráriusz mester ötven év körüli férfi, nagy csontú, ló-arcú.  
Kopasz, csúcsos koponyájú, bajuszkáját hollókékre festi, külön  
állványon a parókája (dús, göndörített hajzat, kétoldalt  
elegáns öszüléssel).*

*Harsány fűttyszóval melegíti a töltött káposztát, bele-szabol,  
megkóstolja, ujjával morzsolva sőt hint az étel-be. Közben szól  
a telefon (a vaságyon piros színű). Roráriusz a nadrágjába törli  
zsiros ujjait, és finomkodva fölemeli a kagylót*

RORÁRIUSZ Ici Foto Art Roráriusz! Van szerencsém! Sajnos,  
per ma már nem áll módomban vállalni. Van még három  
reflektoros esküvőm, teljes papi segédlet-tel egy  
keresztelóm a templomban, ornátus, karing, miegymás, és  
egy gyertyafényes nyereségreszesedés-vacsorám! Nota  
bene: legfontosabb munkatársam (az órájára néz) úgy  
látszik lebetegedett... Én nem azt mondom önnek, hogy  
tessék elhalasztani az egy-bekelést, én csak azt voltam  
bátor mondani, a magam részéről... (Hirtelen kirobban  
belőle a vastag röhögés) Te vagy az, te cinkelt zslugás! Jól  
átvertél, azt mondhatom! Nem, drágám, én nem  
fontoskodom, de most tényleg (lekopogja) beindul a bejzli.  
Az emberiség egyszerre akarja megörökíttetni magát. A  
halihatatlanság vágya! Aktfotók? Hol vagyok én már az  
aktfotóktól! Amikor annak idején, ötvenben ugye-bár  
származási címen kipakoltak a jól fölszerelt lakásomból,  
vidékre irányítva, talán akkor szereztem utoljára örömet az  
emberiségnek gyönyörű aktfotóimmal! Ugyanis kérlek, a  
kitelepitők elosztották maguk között a bűnjeleket.  
Valósággal kéjelegtek az ideológiai undortól! Tele vagyok  
munkával, drága fiam! És ez az édes kis kurva is, a jobb  
kezem, késik nekem a drága!

*Nyílik (az ajtó, amely egyben harangjátékkal jelzi nyílását,  
Anna lép be lábujjhegyen, kezében mindenféle cuccal.  
Roráriusz lacsapja a kagylót, gyorsan a fejére illeszti a  
parókát, és már csupa nyájas mosoly*

ANNA Kezít csókolom, mester. Isteni káposztaillat!

RORÁRIUSZ (inkább zavarában, mint számonkérőn) Anna,  
édesegy! Maga gyönyörű notórius! (Az öreg órára mutat)  
Igaz. A töltött káposzta nagyon intenzív tud lenni.

*Anna ledobja magáról az anorákot; a szokásos nyakban  
záruló garbót és a fekete kordnadrágot viseli. Le-ül egy öreg  
kereketre, olasz rövid csizmáját messzire rúgja, nyújtóztatja  
szép lábfejét*

ANNA Elnézést, mester. Az éjszaka nálunk egy kis zúr volt.  
(Lábát a hősugárzó felé irányítja) Tessék el-képzelné,  
mester, egy kis nő akart, passzé, passzé, át-sétálni a  
tűlvilágra. Hál' isten nem sikerült neki.

RORÁRIUSZ Maguknál nem meglepő, édesegy! A nyitott  
ajtók háza. Akkor aztán ne is csodálkozzon, könyörgök, ha  
olykor-olykor egy hullajelölt is bekopog-tat. És megpróbál  
átsétálni.

ANNA A szegény kis hülye életben maradt. Ez a fontos.

RORÁRIUSZ Életben maradt. Megenged egy bölcséleti  
szabályt? Az ilyesmibe nem szabad belekontárkodni. Az  
ember szuverén joga, hogy maga döntse el. Mint ahogy az  
is a joga, hogy mind a két kezével az életbe kapaszkodjék.

ANNA Mi történt, mester? Korán reggel és ennyi filozófia?

RORÁRIUSZ Csak a rend kedvéért mondom, kora reggelről  
szó sincs. Öt perc múlva fél tizenkettő. Úristen, odaég  
nekem ez a bűnösen bűzös töltött káposztám! (Lecsavarja  
a spirítuszfőzőt, a lábost elhelyezi egy azbesztlapon) Szóval,  
édesegy. (Két mélytányért, evőeszközt vesz le egy polcra,  
tálat) Vélem tart? Tudom, barbár étel. Nem ilyen virágszerű  
lénynek való. De hát, ha nem veszi zokon, ugye — az  
orchidea is bogarakat zabál.

*Anna elneveti magát, és mohón enni kezd*

Egyébként elárulhatom, a mai nap egészen külön-leges.

ANNA (főlnéz) Szerintem ez a fizetésem napja. RORÁRIUSZ  
No igen, no igen, az illetménye, édesegy! (Egy fiókos  
szekrényből elővesz egy hosszúkás borítékot) Parancsoljon.  
A fix és némileg a százalék. No és mennyit vonhatok le az  
előlegeiből?

ANNA Egy bűdös vasat 'se, mester. Ha lehetséges. Kü-  
lönleges kiadásaim voltak.

RORÁRIUSZ Áh, áh, gondolhattam volna! A talált kutyák, a  
talált vénasszonyok, a talált csecsemők.

Jó. Nincs levonás. Hogy ne mondja rólam... én ugyanis! ... ANNA Elismerem, mester, maga a mérsékelt kizsákmányolók közé tartozik.

RORÁRIUSZ *(szívére teszi a kezét)* Mély hálával! De könyörgök, édesegy, ne vállalja át a *társadalmi* lelkiismeret minden szorongását. Ezzel a kedves, de törekeny lényével ne akarja megváltani az egész emberiséget. Inkább, ha egy mód van rá, szíveskedjék egy kicsit jobban alkalmazkodni a nálunk is követelődő *kinos* munkaidőhöz. Nem azért mondom, de én már hajnali harmat idején lefotóztam egy nász-utas párt, amint éppen vonatra szállnak... külön hangsúly az integető rokonokon, a könnyező örömszülőkön, satöbbi, satöbbi.

ANNA *(inkább haragosan, mint viccesen)* Én, ami engem illet, azt hiszem, elég sokat teljesítek ebben a vállalatban. *(Leteszi a kést, a villát)*

RORÁRIUSZ Vállalat! Látja, én ebben gyönyörködni tudok. Ahogy megrázza a harag, belülről, elemi, kérem, mint egy gyors vihar! Ahogy a finom bőre alatt megiramlik a vérkeringése, és piros foltok égne az arcán. *Csodálatos!*

ANNA *(oda sem figyel)* Cipelem ezt a sok riportcuccot, ezt a dögnehéz állványt, ezt a mázsás kamerát, ezt a félvak villanót! Művelem a művészetet. És mosoly a pofámon, mester, és a lenyelt utálatom, mester.

RORÁRIUSZ *(szelíden)* Sajnos, megint magára jött az *éleslátás*, édesegy.

ANNA Igen. Ahogy tetszik mondani. Az *éleslátás*. Ami-kor kívülről látom magamat és mindent!

RORÁRIUSZ Ez valahonnan ismerős. Kora reggeli csömör, délben. Az ilyesmi nálam egész napos. Csak nem hagyja itt a töltött káposztát?

ANNA Uram, öt éve vagyok a munkatársa Szerény munkatársa. Ismerem a töltött káposztáját.

RORÁRIUSZ Azt hiszi, nekem nem fáj a maga cipekedése? Mert teljesen igaz, dögnehéz az apparátus. És a technika is kihagy olykor. Az előbb voltam bá-tor megjegyezni, de nem figyelt rám, a mai nap különleges nap lesz. Ugyanis szerződtettem egy munkaerőt. Igaz, alkalmi munkaerő. *(Anna gyanakodva figyel)* Azt mondja, őszig marad, akkor elkezdődik neki az egyetem. Mit tudom én! Kezdődik neki.

ANNA *(főlpattan, járkálni kezd)* Nehogy a nyakamba varrjon valami idiotát! Hogy még őt is cipelhessem.

RORÁRIUSZ Milyen gyönyörű maga, amikor ilyen leplezetlenül utálkozik. Az egész teste tiltakozik! Hogy közelebről informáljam, ez egy szelíd fiú. Szerény. *(Anna legyint)* Hogy úgy mondjam, jó szülők gyermeke. Az apja valami nagyüzemben anyagrontgenes. Van fogalma róla, hogy az micsoda?

*Közelről déli harangkonduálás, amelyet átvesz több, fokozatosan távolodó harang*

Na és, röviden szólva... *(túlüvöltve a harangszót)* ez a fiú, hogy kibőjtölje az egyetemi felvételt—párszor már nekifutott — elment közben ... minek is? ... valami lakatosnak ... és ebben a szituációban..

ANNA *(az ablakhoz megy)* Hagyjátok már abba!

RORÁRIUSZ A harangokhoz is szigorúnak tetszik lenni, édesegy? *(Kis szünet után)* Szóval, elkövetett egy hibát... Két úgynevezett karbantartó — jól mondom? — javítgatott egy savvezeték, és ő elhúzott egy bizonyos tolózárat ... Viccből? Szórakozottságból? És a sósav, kérem... *(a harangok elhallgatnak)* az egyik fiatalember arcára ömlött. És teljesen lehámozta a bőrét. Magának van vizuális fantáziája, édes-egy: képzelje el, meztelen hús, vérvörös álarc! Röviden szólva, nem tudtak rábizonyítani semmit, de ... hát kérem... a büntudat... a lelkiismeret ...

*Csöngetés; Roráriusz gondosan elrejti a lábast és tányérokát; megy ajtót nyitni. Egy fiatalemberrel tér vissza. A fiú magas, izmosan vékony, szőke. Csontos arca majdnem gyermeki. A sokdioptriás fémkeretű szemfarmadrág, pulóver, sötétbarna kopott műbőr zeke farmadrág, pulóver, sötétbarna kopott műbőrzeke*

Ó lenne az a bizonyos. Emil barátunk. Anna pedig *(Annára)* az egyetlen, a pótolhatatlan. Ennek a műintézetnek oszlopa, mit mondjak még, mindene! Kérem, szíveskedjenek helyet foglalni. Ez úgyszólván rövid munkanap lesz. Szóval, édesegy. Emilünk majd föl-vállalja a dolog fizikai részét.

*Emil sápadt és tétova, mint aki váratlanul elszédült*

ANNA Mi baj? Rosszul van?

EMIL Semmi, semmi. A szokásos. Lement a vércukrom.

ANNA Mester, nem kínálná meg a fiatalembert egy tányér töltött káposztával? *(Választ sem várva, a függöny mögül előveszi a lábast, női ügyességgel tálal)* Kóstolja! A mester nagyszerű szakács.

RORÁRIUSZ Finom humora van, édesegy. Ha még azt mondaná, sajátos művészi látásmód, optikai eredetiség, satöbbi. De hogy én mint szakács! Egyébként jó étvágyat.

ANNA Só? *(Emil int, hogy nem)* Bors? Inna valamit? EMIL

Köszönöm. Valamit.

RORÁRIUSZ Valamit.

*Anna egy másik elfüggönyözött polchoz lép, és elővesz egy üveg vörös bort*

ANNA Valamit. *(Tölt)*

RORÁRIUSZ Maga ismeri ezt a rejtett loállást? *(Tenyerét a megtöltött pohárra helyezi)* Köszönöm, nappal csak töményet.

*Anna poharát Emiléhez koccantja, s kiüssza a bort*

*Fényváltozás*

## MÁSODIK FELVONÁS

*Első jelenet*

*Vidorka Z. Aurél úgynevezett műterme, amely lakó-szoba is. Heverők, állólámpák, falnak fordított vásznak. V. Z. A. pufók kis öreg, farmadrágban, keresztcsikos ingpulóverben; fején baszk sapkával. Előrebocsátja vendégeit, Annát és Emilt*

VIDORKA Z. A. Bocsánat, hogy a fürdőszobában keresztül ... A főnökkel nem tárgyaltuk meg a részleteket. *Kosztvászkoszt!* Vidorka Z. A. kicsire sose nézett. Csüccs, puffra, diványra, fotelba! *(Leülteti őket)* Tea, vizski, kávé?

ANNA Talán egy kis vizskit.

VIDORKA Z. A. Hát vizskivel, ugye, pillanatnyilag nem szolgálhatok. De fekete címkés cseresznye, az van! *(Térül-fordul, tölt)* Egészségünkre. Szóval a születésnapom alkalmából egy fotósorozat. Nem mint-ha hetvenöt év, dicsfényglória, ilyesmi szir-szar engem legkevésbé is meghatna! De a közvélemény el-várja. Lezseren mondvá: az emberiség. *(Könnyedén, tornászügyességgel a szőnyegre ül, maga alá hajlítja lábát)* Az elvárások! Ugye, itt van például a pátriám.

ANNA *(álérdeklődéssel)* Merre van a pátriája, művész úr?

VIDORKA Z. A. *(zavarában is röhögve)* Nefelejcs utca és István út sarok. *(Kicsit elcsöndesedve)* Pátriának az is pátria. *(Ügyesen fölugrik)* Még egy korty? *(Tölt)* Alighogy ébredek, a drága ház-mester néni — volt lift? mert az örökmozgó idős hölgy mindig el-csavarog! —, szóval ez az almamosolyú ósanya fölkalauzolja ide a kultuszkormányzat képviselőit. Talpig sötétkékben. Galambszürke nyakkendő, miegymás --tetszenek tudni, hogy a szocialista protokoll milyen konzervatív! Summa summárum : ezek az urak ott a reggeli órákban hozzám vágta egy ordret. Ne is mondjam, a külföldi sikereim miatt. Mert idehaza! Állítsák ki a képedet akár egy Párizs környéki kuplerájban, itthon, mint a ledöntött kuglibabák — dominóreakció! — sorra hasra vágódnak a fényesarcúak. Mert én idehaza, mint köztudott, vásznameim a

falnak! Nem állítok ki. A külföldi nagy galériák (saját viccén röhög előre), a külföldi nagy galerik, az egészen ,má!

Az előszobában megszólal a csengő. A festő ajzottan fölugrik, siet ajtót nyitni. Egy kefehajú, középkorú férfival és egy kétrét hajlott tipegő nénivel tér vissza

ZSUFÁ (kicsit küzd az igényesnek szánt szavakkal) Meg tetszik engedni a festőművész úrnak, úgy is mint kerületünk büszkeségének ... (araszolva beljebb kerül) én először egy kicsit körülnézek ebben a ...

BÓDIS NÉNI (félrehallja) Szentély! Bizony, hogy szentély!  
ZSUFÁ (akít a falnak fordított váznak izgatnak) A kerületi néppront bizottság... egész Angelikaváros örömmel értesült arról... (a néni sűrű bólogatása), hogy... szóval örömmel veszi tudomásul... mert ez egy művészpártoló kerület ... hogy a tisztelt ...

BÓDIS NÉNI ... barátunk, barátunk!  
ZSUFÁ ... barátunk, hogy ne is mondjam, életének hetvenötödik évébe lépett, illetőleg ... (a nénire néz) a hetvenhatodikba?

BÓDIS NÉNI Na és! Én nyolcvanhárom vagyok. VIDORKA (lekopogja) Bis Hundert und zwanzig. BÓDIS NÉNI (kicsit süketen) A művészetért mindent! ZSUFÁ Ugye.

VIDORKA Ezek a kedves fiatalok itt 'a sajtó fűrge munkatársai. Fotók, vizuális intimítások, betekintés az oltár mögé, a szent félhomályba! Pardon! (Föl-vesz a földről két használt zoknit, és egy kép mögé rejti) Bár, ugye, a művész természetes reflexe a rejtőzködés. (Vaskos ujjával Zsufára és a nénikére bök) Konyak, viszki (reménykedve), fekete címkés cseresznye?

BÓDIS NÉNI (visszahőkölve, csipogva) Egy egészen icikepicike Traubi-szóda. De nem hidegen!  
ZSUFÁ Talán egy kis cseresznye. Na, csak a hangulat miatt. (Miközben Vidorka tölt) Mi, angelikavárosiak, szeretnénk kiindulni ebből az aktualitásból... Hetvenöt év!

*Bódis néni bólogat*

Van rá magasabb felhatalmazásom, hogy bejelentsem ... megrendezzük a művész úr össznemzeti kiállítását. Én, aki a bizottságban a művészettel szoktam foglalkozni... (elkezdi fölindultan járkalni a szobában, ujjával kopogtatva a falnak fordított vázra) össznemzeti kiállítás, kerületi szinten.

*Bódis néni sűrűn bólogat*

VIDORKA De hiszen tudják a kedves honfitársak, képeim java külföldön. Tate Gallery, Musée de l'Art Moderne, Prado ... Mindazonáltal, hogy most a nagyrabecsült körzet ...

ZSUFÁ (szigorúan) Kerület!

VIDORKA Pláne! (Annáéknak) Nem villantana három-négyet rólunk? A pillanat örökkévalósága! ANNA Miért ne, kérem. Emil, legyen szíves a cuccot. ZSUFÁ Ez gyönyörű gondolat, festőművész úr! Hogy a pillanat.

*Miközben Emil előkészíti a felvételt, hirtelen megfordít egy vázrat: női akt, szétvetett combbal, erős szőrzettel*

BÓDIS NÉNI (hátrálva) Úristen!

*Zsufa jóleső meglepődéssel közelebb megy a képhez*

De Zsufa elvtárs kérem, tessék intézkedni! Őt nem! Őt talán mégsem!

VIDORKA (trombitáló vidámsággal) A művészet, tündéri mamikám, nem ismer prűdériát.

EMIL (váratlanul megszólal, meglepő a hang élessége) A művészet, művész úr! A művészet. Ha éppen erről beszélünk. Ha éppen.

VIDORKA (tudomást sem vesz róla) Mert, ugyebár, az élővilág legnagyobb csodája és egyben csúcsteljesítménye az emberi test.

BÓDIS NÉNI (gyámoltalanul) De' ezt a pucérságot talán mégsem.

VIDORKA (sodrón tovább) Ez a gyönyörű akt egyéb-ként, ha ismerni méltóztatnak a művészetemet, mert gondolom, ismerni méltóztatnak (fejcsúcsra tolja a baszk sapkát), legendás modellem. De sajnos, már két évtizede nincs az élők sorában. Ellenben minden éj-jel kiszáll a sírjából, éjfélt után egykor, kettőkor, mikor hogy... nem pontos járatú szellem. Általában késik a drágám.

ZSUFÁ (még mindig gyönyörködve az akt részleteiben) Én ugyan, aki ebben a maradi kerületben oszlopa vagyok az idealizmus, a miszticizmus, a klerikalizmus elleni harcnak, és mint volt igazságügyi dolgozó, a türelmes felvilágosító munkának... én azt mondanám...

BÓDIS NÉNI (tipegve közeledik a képhez) De Zsufa elvtárs kérem! (A vázrat visszafordítja a falnak) Ez disznóság, disznóság!

ZSUFÁ (zavartan hátrál) Nekem azért az a véleményem, az ellenvéleményt is meg kell hallgatni ... meg kell tekinteni... véleményt egyeztetni a véleménnyel, azaz ütköztetni ...

*Emil nyugodtan és ironikusan a látogatók felé fordít néhány vázrat: mindegyik az előbbi akt pontos másolata*

EMIL Íme, kedves elvtársak, pucér Éva a kiüzetés előtt, sokszorosítva, jutányos áron.

ANNA Megbolondult?

BÓDIS NÉNI Iszony! (Zsufa igézetten nézi a megsokszorozott aktot) Azt hiszem, itt az ideje! (Belekapaszkodik Zsufába) Legyen szíves!

ZSUFÁ (zavartan, még mindig a képekre függesztve szemét) Talán legközelebb. Talán legközelebb. Minden jót, minden jót. Merre is?

VIDORKA (teljesen letörve) Ahogy az érkezőkor. (Karon fogja őket) A fürdőszobán keresztül. Mivel a lakásviszonyok ... (Kivezeti őket)

ANNA Mit csinált, maga szerencsétlen?

EMIL (élesen) Kérem szépen, ez egy vicc volt. Csak egy vicc.

ANNA Minket nem viccelni küldtek ide. Ez munka, ha nem vette volna tudomásul. És a művész úr - akár tetszik magának, akár nem - komoly ügyfél. Micsoda nagyképűség! Ez a visszatérő agresszivitás. És tegnap nálam is! Megsérteni a barátaimat... itt pedig... lejáratni egy idősebb embert! A maga dolga az, hogy vigye a cuccot. Minden esztétikai vélemény nélkül. Több mint négy éven át én is ezt csináltam. És nekem még mindig jobb volt, mint valahol úgynevezett titkárnőnek lenni, és lefeküdni egy undorító szájszagú főnöknek!

*Emil sápadtan hallgatja*

EMIL Bocsásson meg. Teljesen igaza van. Nagyzási mánia.

VIDORKA (szomorkásan jön) No, ennek lóttek, fiatal-úr! Hajjaj! Mert ugyebár egy össznemzeti kiállítás kerületi szinten!... Igaz, egy bűdös vasat se hozott volna az egész. Ezek legendás szarevők. Igaza van, uram, én alig-alig vagyok művész. Annak indultam volna, de... ugye, ezek az egymást váltogató rend-szerek! És eddig minden rendszer ellenem dolgozott. (Legyint) Térjünk a tárgyra, kis fotogénuszok. Nekem most speciális fölvételek kellenek. Szóval, kis kihagyással megkomponált fotók. Hogy jobban értsük egymást... én például jobbra tekintek, széles mosollyal. A kép szerkezetében üres marad egy hely. Oda majd belemontirozzuk, mondjuk Derkovitsot. Más. Részemről ölelő karok, mesteri mosoly, és ki tekint föl rám? Kondor Bélus. Sárgult kemény-papíron patinázva én és Csók Isti. A kopár hetven-öt évem mögé egy kis sugárzó előéletet. Nos? Glória a fejem körül.



ANNA A montírozást, művész úr, szóval az egész eszmei tartalmat, lenne szíves majd a főnökömmel tisztázni. Mi csupán mint technikai személyzet ... VIDORKA Helyes. A főnökük bizonyára befogadó szellem.

ANNA Jó. Akkor kezdjük. Emil, legyen szíves meg-nézni a konnektorokat. *(Vidorkának)* A reflektorok miatt. Kivilágítás lesz. Teljes kivilágítás.

*Emil a földön kuporogva keres egy konnektort*

Engedelmeivel, művész úr, a műtermet is föltupirozzuk egy kicsit. Nincsenek díszpálmái? Egy-két ma-kacs örökzöld? Valami családi emlék?

*Újabb csöngetéssorozat*

VIDORKA Úgy látszik, fölugrott az érdeklődés. Körzeti szinten. Pillanat türelem. *(Kisiet)*

*Emil pánikszerű gyorsasággal a falnak fordítja az aktokat; Annából kirobban a nevetés*

*Fényváltozás Második jelenet*

A Tinta bizstró egyik részlete, este, jövés-menés. *Védett sarok, a nagy portáblakon (jelzett) játszanak a kinti fények; a zuhogó eső is érzékelhető. Az asztalok elég sűrűn egymás mellett. Valahol zeneautomata, időnként egy-egy slágerfoszlány. Demeter úr fölgyorsulva az örömtől, utat tör Annának és Emilnek. Mind-ketten agyonázottak. Rivaldaközeli asztal, az egyetlen, amely szabad*

DEMETER ÚR Foglalt! Besetzt! Reservée! Az én jó-istenem vezette magát ide, hercegnő! *(Saját kezűleg terít)*

ANNA *(mint egy ázott kutya, megrázza magát)* A sóherség, Rezsőke! Egy álművész kidumálta belőlünk az életkedvet. És a nehéz műszak, az még csak jön. Holnap. Van tatár-bífsztekjük, Rezsőke?

*Demeter úr leülteti őket*

Ez a fiatalember a kollégám, aki mindjárt rosszul lesz itt nekem az éhségtől! Lemegy a vércukra, és akkor mi is van, Emil?

*A fiatalember nem válaszol*

DEMETER ÚR Tatár-bífsztek, minden! Az egész étlapot a tündérfinom lábai elé! Negyvenhárom fogás. *(Poharakat tesz az asztalra)*

ANNA Elsejéig! Akkor teljes számlarendezés. DEMETER ÚR Összeállítjuk a menüt, kedvesem. *(Anna fűzős kezét dörgöli)* Tessék talán finoman megszáritkozni. Azírodámban. A kék elefántmintás frottír az enyém.

ANNA *(fölkáll, újra megrázza magát; minden frivolitás nélkül)* Elmegeyek pisilni.

*Demeter úr sóhajtvá néz a távozó után*

EMIL Kérem, én nem akarok vacsorázni. Elkisértem a kollégánót. Ennyi.

DEMETER ÚR A korlátlan hitel természetesen Anna barátaira is vonatkozik.

EMIL *(hidegen)* Mondtam, a munkatársra vagyok. DEMETER ÚR A munkatársaira is kiterjeszhető, természetesen. Mindenkire, aki az ő, hogy is mondjam, az ő mediterrán világában él.

*Anna frissen, felüdülvé melegtől, fényektől, sietve jön*

ANNA Rezsőke, az az illatos finom frottír a maga sorozatából is kiemelkedik!

DEMETER ÚR Kérem, hercegnő, a maga környezetében minden megmimesedik, plusz illata lesz, plusz

puhasága ... vagyis, Annácska ! Vagyis. Akkor tehát a *vacsora. (Finom pincérmosoly)* Az estebéd. Tatár-bífsztek, ugyebár. Tinta módra? A hús legnemesebb érlelt bélszín: a szétomlás előtti pillanatban. És válogatott spanyol fűszereim vannak, hercegnő ! Az adagot tessék rám bízni. *(Nagy lendülettel távozik)*

EMIL Az isten áldja meg, miért zabáltat maga folyamatosan engem?

ANNA Nem én zabáltatom, a helyzet. A szerencsés véletlen. DEMETER ÚR *(hozza az ételt)* Tessék ezt megtekinteni, hercegnő. Tessék az érzékeny orrcimpáival be-leszagolni. Ugye, gyönyörű? Elkészítsem? Saját kezűleg?

ANNA Nem, ne fáradjon vele, Rezsőke. Majd én. Szeretek elbibilélni az ilyesmivel.

*Demeter úr jókedvűen széttárja a karját: jó, tessék! Anna műgonddal összekeveri a húst és a fűszereket*

Kóstolja meg.

*A fiatalember leemeli ornyergéről a szemüveget, és az asztalkendő csücskével dörgölni kezd*

Én nem zabáltatom, kínálok. Tessék! *Emil*

*az orrára illeszti a szemüveget*

Majd a fűszerezést saját izlése szerint.

EMIL *(majdnem gorombán)* Ne haragudjon, de utálok a nyers húst. Ha ránézek, hányok tőle.

ANNA *(együttérzéssel, szelíden)* Miért nem szólt, ember? Részleteztük itt Rezső úrral, hogy tatár-bífsztek! *(Kissé fölágaskodva)* Rezsőke!

DEMETER ÚR *(mint aki lesben áll, azonnal ott van)* Több hagyma, fehér bors? Tojássárgája? Még egyéb mártás?

ANNA Alighogy szóltam, máris itt van a kajával! DEMETER ÚR Az emléklábaimmal! Azok még nagyon gyorsak.

ANNA Szóval a kollégámnak a tatár-bífsztek ... Neki túlságosan hús.

DEMETER ÚR Nem felel meg? Szívből sajnálom.

*Anna megken egy szelet kenyeret, és mohón beleharap*

Kérem, azonnal korrigálhatjuk. És mire cseréljem? Ajánlanék egy kétszemélyes Tinta-tálat. Tetszett már fogyasztani nálunk Tinta-tálat?

ANNA Rezsőke! Tinta-tál!

DEMETER ÚR Gyönyörű húsaink vannak hozzá. *(Kis erőgyűjtés után)* Tetszett már napközben odahaza járni? Ugyanis tragikus, de lezárták a gázórát. Mert a lakótársak többsége volt szíves megtartóztatni ma-gát, ami a számla kiegyenlítését illeti. Vagyis, ez a drámai helyzet.

ANNA Nincs gáz? Nincs forró zuhany? Nincs reggelire piritós kenyér? Nincs Lipton tea? *(Szelíd érdeklődéssel)* Mennyi is az a számla, Rezsőke? Mennyit kell odanyomni nekik?

DEMETER ÚR Lévén ez gázigényes lakás, ezernegyven forintot, hercegnő. Csekélység.

ANNA *(Demeter úrhoz emelkedik, megsimítja az arcát)* Nem előlegeznéd ezt a csekélységet, Rezsőke? Ki-vételesen. *(És ettől ő is elneveti magát)*

DEMETER ÚR *(széttárja a karját, mint aki azt mond-ja: lehet magának nemet mondani?)* Majd valahogy kivitelezem. *(Kis fáradt mosollyal)* Szóval, tetszett mondani: Tinta-tál. Parancsára, hercegnő! *(Hajlottan, öregesen elballag)*

ANNA *(szemével követi)* Tündérpofa! Az utolsó lovag az ötödik kerületben. Ez most sikkaszt, betör, meggyilkol valakit, de befizeti a gázt. És akkor megint lesz *(fölrugogva, átélve)* zuhany, piritós, szalonnás rántotta, tea! Az ilyesmiért érdemes fölbredni.

EMIL *(újra leemeli a szemüvegét bal kezével, amely észrevehetően remeg; csöndesen)* Maga most igazán nem szégyenli magát?

ANNA Én? Ugyan miért kellene szégyellni magam? A  
fiatalember nem válaszol, visszahelyezi szemüvegét

Fényváltozás

Harmadik jelenet

Talán azért, mert barátaim vannak, akikhez bármi-kor fordulhatok, és akik bármikor fordulhatnak hozzám? (Sértetten, haragosan) Ember! En nem azért cipelem magammal, nem azért hoztam ide, ebbe a csodálatos melegbe, ebbe a kivilágításba, hogy gorombáskodjon velem!

EMIL (csöndesen, konokul) Megzsarol a bájaival egy szerencsétlen öregembert.

ANNA Szerencsétlen? Boldog, hogy tehet valamit értem! És azonkívül mondtam és mondom: ezt a szent-beszédet tartsa meg magának.

EMIL (mint előbb) Egyszerűen csak annyi, hogy a bőrömnön kiüt a linkség.

ANNA (elcsodálkozik) Linkség? Hogy olyanok, akik nem tartoznak senkihez, remélik, valahol mégis van-nak emberek, akikhez van közükhöz? Ez magának linkség?

Jön a gyanútlan Demeter úr a Tinta-tállal; közjük hajolva, ünnepélyesen osztani kezdi a húsokat és a köreteket

DEMETER ÚR Ugye, hercegnő, ez egy költemény! Tessék talán külön-külön méltányolni ezeket a barnára és pirosra sült húsokat! Tessék nézni a pici vadzöld uborkákat — prima kénezés! — és a paprikáknak ezt az érett húsosságát! Na és a borpiros mártások, hercegnő? És a karfiol és az articsóka?

ANNA (azonnal a tárgyára tesz egy húsdarabot is, és szeletelni kezdi) Költemény, Rezsőke! Több, mint költemény. Vallomás. Csókoltatom a szakácsukat.

DEMETER ÚR Hát akkor talán: egy kis Villányi Burgundit és egy kis száraz Balatoni Kéknyelűt? Küldöm, küldöm. És jó étvágyat kívánok. (Tapintatosan távozni készül, de Emil keményen utána szól)

EMIL Egy pillanat, uram! Én ezt most kifizetem. (Előveszi a pénztárcáját) Mennyi is 'ez?

DEMETER ÚR (zavarodottan) De kérem, mi a herceg-nóvel folyamatos elszámolásban vagyunk.

Emil a kezébe nyom két százforintot

Még nem írtam össze a számlát. És azonkívül!  
EMIL Köszönöm. Nem kérek vissza. (És ezzel elküldi Demeter urat, aki öregeken elkacsázik)

ANNA Maga most megint és újra — mit csinált? EMIL Maga mit csinál? Mivel veri át saját magát?

(Mondja a magáét) Mi lesz magából így? Mi lesz ebből öt év múlva? Tíz év múlva?

ANNA Akkor most fogja magát, és szépen elballag a fenébe, jó?

EMIL Nem. Előbb elmondok, amit akarok.

ANNA Szépen szedi a cuccát, és lekopik. Ezt a pimaszságot most már végtelenül unom. És ettől a perctől kezdve én magával nem dolgozom! Látni sem akarom, érti? (Az indulattól kigyullad)

EMIL Éppen erről akartam beszélni. Vidorka Zénél végiggondoltam a dolgot. Én ebben az egész svindliben nem működöm közre.

ANNA Ezt legyen szíves közölje a főnökével. Nekem magához csak annyi a közöm, hogy felháborít! Hogy kiborulok a modorától. Most pedig mehet!

EMIL Maradok.

ANNA Jó! Akkor én! Maga egy kiégett embergyűlöelő alak! Az örök nagy büntudatával! (Fölugrik, össze-kapja a dolgait, és siet kifelé)

DEMETER ÚR (a színpad hátterében útját állja) Hercegnő, az isten szerelmére, zuhog! Gonosz, hideg eső. Beszerez egy tüdőgyulladás.

ANNA Legfeljebb egy ázott link kis csaj leszek, és ez illik hozzám.

DEMETER ÚR Miket beszél! Miket beszél! Hívassak legalább egy taxit! Hercegnő! Nekem mindig jönnek a taxisok. Megengedi?

A Szalokban ugyanakkor este.  
Odakint változatlanul zuhog. A szokásos telt ház, azzal a módosulással, hogy a gáztűzhely pótlására szabálytalan főzőlapokat kapcsoltak mindenféle konnektorba. Vali palacsintát süt, Somos Lukács grogot készít, Anna harisnyában, egy fotelben kuporog

KRISZTINKA NÉNI Lukács urat délután kereste egy hölgy... de igen határozottan. Abban a korban van, amikor a hölgyek még nem öregek, de már nem is fiatalok. Mintha látni akarta volna, hogyan él Lukács úr. Folyamatosan kérdezősködött. (Fölnevet) De milyen aprólékosan! A hölgy valamikor igen tetszetős lehetett.

IDEGES FIATALEMBER A női szépséget letolja az idő. SOMOS LUKÁCS (ingerülten) Minek ez a lefetyelés! Ha keresett, hát keresett. Majd megtalál. És a kérdéseire, remélem, mint nem illetékes, nem válaszolt.

KRISZTINKA NÉNI Én abban a hitben élek, hogy a házhöz tartozom. Vagyis, igenis illetékes.

VALI (Annához szalad) Mivel tölthetem a palacsintát, tündér?

ANNA (fázva, rosszkedvűen) Nem tudom, Vall, egy-általán nem tudom

Vali ki

ANTAL ANTAL Ha érdekelné a kollégákat, volna egy példázatom a közhely hatalmáról.

KRISZTINKA NÉNI (őszintén aggódva) Gyermekeim, maga reszket és szomorú! (Annához megy, átkarol-ja a vállát) Mi történt veled, gyermekeim? Ma nem volt sikerélmény? Muszáj, hogy tegezzetek!

ANNA (szórakozottan) Hogyne, természetesen. Tegezzél csak, Krisztinka néni.

KRISZTINKA NÉNI Akkor ezentúl így. Jó lesz? (Meg-csókolja Anna haját) De sok szép hajad van, gyermekeim! Az ilyen szépen kell tartani, mint nemzeti büszkeséget. Gyere csak, nézd meg magad a tükör-ben. (Odavezeti a tükör elé) Ettől megvidámodol, drágám.

Az ajtóban váratlanul ott áll csuromvizesen Emil

KRISZTINKA NÉNI Ó, a fiatalember! A múltkori fiatalember. Akinek lemege a vércukra!

Emil leemeli a szemüvegét, törölgetné; vaksin hunyorog. Anna az ajtóhoz siet

ANNA (felé nyújtva a kezét) Maga szegény, szegény, szegény! Na, lépegessen csak beljebb. Hol anyátlanodott eddig, uram? Elment ronggyá ázni? (Leülteti az egyik asztalhoz) Persze, undorral otthagya a Tinta-tálat! Amilyen önérzetes.

SOMOS LUKÁCS Uram, kihúzta a huszonegyet. A grog, tisztelettel jelentem, elkészült.

KRISZTINKA NÉNI De nem haragszik, Lukács úr! A hölgy valami olyasmit is mondott ... ezt pontosan nem érttem...

SOMOS LUKÁCS (durván) Nem mondott semmit. (Széttölti az italt, és a csészékben meggyújtja) IDEGES

FIATALEMBER Ezek a lángok! Ezek mégis!

Szinte.

ANTAL ANTAL Némileg. Vagyis. Azazhogy. Érintőleg.

IDEGES FIATALEMBER Szinte. Azt akartam mondani. Közöl sem.

VALI (egy üveg dzsemmel jön vissza) Ez egy néhai lakótárstól maradt. A kredencben mindenféle finomság. Sajt, szalonna, keksz. És két tubus Herkules mustár.

ANTAL ANTAL Ez egy galáns távozó lehetett! Viszi a fájó szívét, de itthagya nekünk a polcon a lekvárt, a kekszet, estébé!

KRISZTINKA NÉNI Kérem, Lukács úr, én nem vagyok olyan. Bennem eddig legalábbis mindenhol megbíztak. Bennem legalábbis. Igen, kijelenthetem, legalábbis.  
ANTAL ANTAL Miről van itt szó, kegyelmes aszszony? Kezd a dolog érdekelni.

*Vali keni a palacsintákat. Emil visszahelyezi a szem-üvegét, s a lángoló csésze után nyúl*

ANTAL ANTAL Fújja el, jöember! Tüzet akar nyelni? EMIL (engedelmesen elfújja a lángot) Kérem szépen, kolléganó, az én mondanivalóm nagyon egyszerű és rövid.

ANNA Szedje már le magáról azt az ázott cuccot, legyen szíves! (Érélyesen segít neki)

KRISZTINKA NÉNI Édes Lukács úr, én a világért sem! Vagyis, nem óhajtottam.

VALI (beszalad a konyhából) Találtam túrót! Van, aki túróval akarja?

ANTAL ANTAL Túróval, mazsolával, mákkal, mákonnyal, elesdével!

VALI (megcsiklandozza a feje búbját) Édes marha! (Visszamegy a palacsintáihoz)

KRISZTINKA NÉNI Hiszen mondhatom, egy idős nő, képzeld. Talán nem is volt itt senki. Senki. No! ANNA (Emilnek) Igyon már a grogból, kisfiú! IDEGES

FIATALEMBER Évek óta nem voltam az apám sírjánál. Jajaj!

VALI (palacsintasütés közben) Részemről, ha meghalok, csakhamvasztás, másról szó sem lehet. Hopp! (Földob egy palacsintát)

SÓMOS LUKÁCS Ebben a házban nem szoktunk képzeldni. És főleg szimatolni.

ANTAL ANTAL (hogy oldja a hangulatot) Volt nekem egy öregapám — mondhatom? --, a nagyapám kis-öccse. Egy nyolcvankét és fél éves öcsi. Valami ósprotár, aktív korában egy fémöntőben aranykohász. És ez nem régi história — mennyi is? --, öt vagy hat éve ennek.

ANNA (a fiúra figyel) Maga megint halálsápadt, ember! Magának megint lezuhant a vércukra! Adjon valaki az isten szerelmére egy mokrát!

*Antal Antal és az Ideges Fiatalember reflexszerűen odanyújt a zsebéből egy-egy cukrot. Emil tétován, de elfogadja*

És maga, maga számárkirály ... (először szólítja így) otthagya nekik azt a csodálatos Tinta-tálat! Ötféle hús, hétfélékötet, kompót, minden! Demeter úr a szívét tálalta fel.

*A fiú mondani akar valamit*

Jó, jó. Most menjen szépen a fürdőszobába, és szárítsa meg magát. Még kihűl itt nekem. Van ott törülköző, tucát is. Amelyik száraz, vegye azt,

*Emil nem mozdul, kezébe temeti az arcát. Anna föléje hajol*

Na jöjjön. Jöjjön szépen. (Szelid eréllyel kivezeti)

*Pillanatnyi csönd, a jelenethez senki sem fűz megjegyzést*

ANTAL ANTAL Szóval, ott élt ez az öcsi, ez az arany-proletár, már öt- vagy hatszáz éve, ki tudja, hol? — Angyalföld és Újpest között, egy réten. Rongyrét, az volt a neve. Valami pajtában. Elég annyi, egy napon elrendelték a szanalást. Új lakótelep, izé. Már mindent a levegőbe röpitett a paxit, fölmarkolt a markoló, elsimitott a földgyalu, de a pajta, az még mindig ott volt a helyén. Miért? Mert. Az öreg ült az asztala mellett, mint egy öntvénydarab. Ő innen el nem mozdul. Erre jön egy rádióriporter, egy vékony kis náthás nőcske, és máris nyomja a köz-helyet a mikrofonba: Kedves hallgatók, ennek az ósrégi proletárnak itt vannak a gyökerei, ebben a

sittben. Ő egy gyökérember. Na és mi történik, lakótársak? A közhely diadala: Az öreg lába áttöri a hajópadlót, gyökeret ereszt a laza Rákos menti homokban, a fején friss lombkorona, és abban egy-szerre csak apró kék madarak! Egy fát nem lehet kiköltöztetni! És eszerint mint nyolcvankét és fél éves juhar, a fővárosi kertészet státusába kerül. Pont.

*Nagy nevetés. Vali lelkesen tapsol. Hirtelen mély sötétség, s ez az előbbihez képest választóvonal*

*Negyedik jelenet*

*Anna udvarra néző szobája. Rekamié és néhány össze nem illő berendezési tárgy.*

*Az úgynevezett fényűzés egyetlen jele egy élénkpiros, szinte lángoló subaszönyeg a fekhely előtt. A hólyagosan tompa, fekete ablakon túl, valahol az udvar mélyén, sivar kis fény dereng. Anna meggyújtja a kis gömblámpát a rekamié fejénél, a szoba kivilágosodik. Emil tüsszent, de olyan elemien, mint egy burleszk hőse, akinek ezt a legdrámaibb pillanatban írja elő a szerepe*

ANNA (leemel a polcra néhány papírzsebkendőt) Most aztán jól fújja ki az orrát.

EMIL (szégyenében) Allergia.

ANNA Mondom, hogy jól fújja ki az orrát! (Keze gyöngéden végigszánkázik Emil sötétre ázott haján; kimegy, és máris jön vissza két törülközővel) Demeter úrnak válogatott törülközői vannak. Mint köz-tudomású, ő egy frottirkirály. A világért sem akarom bántani őt, mert a barátom, de egy kicsit tisztaságmániás, ami azért, ne tagadjuk, kifejezetten luxus. Maga reszket, kisfiú.

EMIL (kifújja az orrát) Fázom egy kicsit.

ANNA Jó, fázol egy kicsit. És hol laksz te egyáltalán? Kinél? Papánál-mamánál?

EMIL (újból tüsszent, kifújja az orrát) A Dunán. ANNA A Dunán? Úristen!

EMIL Egy uszályon. Hajnalban át kell adnom a pricscsot.

ANNA Kinek, kisfiú?

EMIL Megfelelő fáradt testnek. Jönnek az éjszakai rakodástól, mindenféle emberevő műszakból, már megitták a magukét, előtte is, utána is; szevasz, szevasz: én megyek a semmit csinálásból a semmit csinálásba, vagyis a here átadja a helyét az igazi dolgozónak. Csakhogy ettől nem lesz semmi sem könnyebb.

ANNA (lekuporodik a subaszönyegre) Ül le, kisfiú. Ez olyan finom testmeleg.

EMIL Csupa víz lesz tőlem minden. (Tüsszent)

ANNA (maga mellé húzza) Kinzod magad, vezekelsz? Vagy mi az istencsupadja!

EMIL Nagyon nehéz elhiteni, hogy az ember nem mindig a saját nagyképűsége miatt járhatja a száját, nem azért, mintha ő akarná megváltani a világot. Én három évig ideoda csapódtam, mindenféle nagy-üzemben, mint lakatos, mert tudja — maga mindent tud! —, engem már többször nem vettek föl 'az egyetemre.

ANNA Három év! Micsoda történelmi tapasztalat, kis-fiú!

EMIL Sokat láttam. Ezt a kis országot száz-kétszáz ezer ember munkája tartja el. És néhány száz igazi szuperfej zsenialitása. Ezeknek aztán kijár a szilikózis, az idegbaj, a fehérvérűség, az asztma, a korai impotencia és még minden! A tagok többsége a szabályos nyugdíjhatár előtt beadja a kulcsot. Szóval ez nálam nem agresszivitás, kedves kolléganó. Fölfokozott idegműködés, hipertrófiás érzékenység vagy egyszerűen állampolgári büntület, mondja, ami-nek akarja. Nem vagyok vidám haszonélvező, ez igaz! De ami magára vonatkozik, az életére, kolléganó

ANNA (tenyerét a fiú szájára tapasztja) Ne mondjon semmit! Rólam semmit. Ne égessen a bőrömben mindenféle bűnjelet. Engem, légy szíves, ha egy mód

van rá, ne elemezzél. Én már mindent tudok magamról. Ide figyelj, te kis hülye! Máma hajnalban sírásra ébredtem. Fölültem az ágyban, és azt kérdeztem magamtól: ki sír? És aztán: te sírsz, Anna? Te bolond!

A falon keresztül áttör a szalonbeliek hangossága; valami fölviharzik odaát

Látja, ez a gyerekes banda! Látja, ilyenek! Felelőt-len banda! A linkék, akik tudnak örülni! De uram-isten, szerinted a linkség nem emberi kategória? Nem kitörési kísérlet?

EMIL (leemeli a szemüvegét, egy papírzsebkendővel tisztára dörögli, de még nem teszi vissza) Nem azért jöttem ide magához ebben a rohadt esőben, hogy ezt megvitassuk. Abban igaza van, otromba vagyok és hülye. De sem purifikátor, sem proféta nem akarok lenni. (Kezében reszketni kezd a szemüveg)

ANNA (látva a fiú kifulladását, polcáról levesz egy szelet csokoládét) Ezt most azonnal kapja be!

EMIL Köszönöm, nincsen semmi baj. (Mohón megeszi a csokoládét) Egy kicsit átfáztam, ennyi az egész. És újra kérem, ne etessen. (Föltápászkodik) Mennék.

ANNA Mennél, angyalom, ha engednélek! Maga most szépen lehúzza magáról ezt a szörnyű pulóvert, és megszáritkozik.

EMIL (visszahelyezi a szemüvegét, kis mosollyal) Mennék.

ANNA (könnyedén fölugrik; egész közel a fiúhoz) Mennél, te számárkirály, mennél, de hová? És mi-nek? Te úgyis maradni akarsz.

EMIL (kiszáradt szájjal) Igen, ez úgy látszik igaz.

ANNA (megragadja a nedves, testre tapadó pulóvert, és megszáradítja tőle a fiút. Meghatódva, majdnem a sírás határán) Sovány vagy, számárkirály! (Végig-dörögli a fiút, mellkasát, csontos vállát) De azért kösz, hogy eljöttél megbocsátani.

Emil gyöngéden Anna arcához ér

Mert nálad, gondolom, már az is nagylelkűség, meg-érteni egy linket. Vagyis megkísérelni. És ha ennyire aggódsz értem, én is mondanék valamit, drágám! Ha nem tudnád, én harmincéves vagyok, szóval öreg csaj. Van mire visszanéznem. De ha nem veszed rossznéven, én ezt az életemet éjfél után kettő-kor is nyugodtan vállalom. És nincs szükségem a morálodra, érted?

EMIL Én azért jöttem, hogy bocsánatot kérjek. És nem formálisan. Szükségem van a bocsánatára.

ANNA (megvidámodva) Ha pedig az a mániád, hogy vezekelni kell, hát ne ilyen egyházi figurát válassz!

EMIL Egyházi figura! (Gyöngéden megfogja Anna mindkét vállát) Magának fogalma sincs. Semmiről. Az igazság annyi, hogy néha utálok a tükörbe nézni. De minek is jártatom a számat? Nem bírom azokat, akik ötpercenként kirakják a lelki szennyest. Ne akarja, hogy arról beszéljek, amiről nem akarok.

ANNA Kérem! Én nem vagyok Patyolat, érti? És a gyónás nekem is kiüt a bőrömről. (Kis csönd után) Te, szegénykém, még mindig reszketsz. (Újra végig-dörögli a törülközővel) Ül le. Az ágyra, nyugodtan. (Az ágyra kényszeríti) Így, te számárkirály. (Az ócska tükör elé lép, nézi magát) Ezen szürkehályog van. A lépcsőházin zöldhályog. A hallbéli teljesen vak. De a Szalon tükre! — az csodálatos! Az ragyog! Az igazi! Nagyon igazi!

EMIL (kirobban az izgatottságtól) Az igazság az, hogy én egy gyáva szar vagyok. Nem merem vállalni a dolgokat. Ez az én bajom. Elvettem egy barátom-nak az arcát. (Megint a szemüvege után tapogatózik) Azt mondják, a fiúnak a plasztikai műtét után... új lebenyt varrtak a nyers húsról... szebb lett az arca.

ANNA (az ágy szélére ül, és kezébe veszi a fiú állát) Az is baj, hogy szebb lett? Te önkínzó állat.

EMIL (még az előbbi izgatottsággal) Angyalarca lett, pedig egész életében kiröhögtek a nők. Az öregember-ráncai miatt. Már a szakiskolában is úgy hívták:

bőralma. Valaki ezt kitalálta, és ő hiába könyörgött neki, ne mondd, ne mondd! De mondta, de mondta.

ANNA És neked ez most miért baj? Hogy megszépült?

EMIL Amióta ilyen lett, az arca, otthagytam a felesége, ő nem akar egy idegennel együtt élni, mondta — és az öreg szülei is — most majd azt hiszi, hogy ezt is eltűzom — valahogy félnek tőle.

ANNA (évődve, stilizálva) Öntse le, uram, savval az arcom, szeretnék gyönyörű lenni! Aztán majd te adod a bőrdózt. Te leszel a donör.

EMIL Értse meg, nem merem elmenni hozzá. Nézd, pajtás, haver, eszmetárs, mit tudom én mi, bocsáss meg, nem akartam. Mondom, én egy tetű vagyok. És az egész életem ilyen. Semmit sem tudok befejezni. En vagyok a betanított állampolgár. A betanított munkás, a betanított családtag, a betanított szerető. Mindenből annyi, hogy éhen ne haljak, ne vesszek szomjan, ne fulladjak meg az oxigénhiánytól. (El-csöndesedik) De én nem panaszkodni jöttem magához. Ott hagyott a bisztróban, jogosan — néztem a nagy halom kihűlt sült húst a tálon, a fonnyadt krumplit, és azok az idegenek körülöttem megszűntek lenni. Demeter úr fölszívódott, nem jött, igaz, nem hívtam. Ott ültem egyedül, az ablakon túl a zuhogó eső és a sötét. És akkor elkezdtem rettenetesen félni, hogy soha többé nem látom magát.

ANNA Elfogott a pánik, kislí? Kezdtél hiányozni neked?

EMIL (mint aki mindent visszavon, hidegen) Arról szó sincs. Csak éppen...

ANNA Most kezdjél újra gorombáskodni, légy szíves. Te a gorombasággal akarsz megőzni, ugye? Így akarsz lerohanni, ugye?

EMIL (egészen csöndesen) Én, amikor először megláttam magát, amikor ott álltam az ajtóban, és ... ANNA (késleltetni akarja) Tudom, Roráriusz úr, töltött káposzta. És mindenféle harang a levegőben. EMIL Azóta szeretem.

ANNA Ezt majd mindjárt megbánod. És visszaszívod.

EMIL Nem. Tegnap éjjel azt álmodtam, hogy megy az utcán, napsütésben, és a lebontott haja úszik maga után. Még az illatát is éreztem. Maga azért nem tudja ezt, mert az álmomban nem néz vissza, és nem lát engem. Én egész nap magát figyelem. Ezt sem érzem. És dühöngök, mert mindenkinek osztogatja a mosolyát és a kedvességét. Egyformán.

ANNA (furcsa jókedvvel) Dühöngve figyelsz, kislí, tudom. És link vagyok. Ezt is tudom.

EMIL Visszavontam.

ANNA Hát akkor mi vagyok én neked?

EMIL Egy nő ... olyan nő, aki... (Átfogja, szinte belekapaszkodik) Egy rettenetesen igazi.

ANNA (lágy évődéssel) Aki valahol kell neked, igaz? Aki esetleg visszaadja az önbizalmadat, igaz? Aki, ugye ... (főlnevet) most nagyon szeretne inni vala-mit! Várj csak! Azonnal. (Lábujjhegyen, harisnyában kiszalad, és egy üveggel jön, kántálva) Fe-ke-te cím-kés cse-resz-nye! (Tölt, isznak) És most ha kell, ha nagyon kell... (Odanyújtja a száját) Megcsókolhatsz, számárkirály. (Hosszú csókok után) Van a szádnak valami jó fiatal íze. Mondhatnám azt is, friss növényíze, de nem mondom, mert ez marhaság. (Az ágyon, egymást átölelve) Jó, próbáljuk meg. Hallod? (Két kezébe fogja a fiú arcát) Ne félj. Mint ügynevezett szabad emberek. (Kis csönd után) De szép ez a szemüveg nélküli arcod! Ez a meztelen arcod. Ez a vaksi kislíuarcod.

EMIL Te vagy szép! Nézek utánad. A járásod. Nem veszed észre. Megállsz egy kirakat előtt. Figyeled magad a kirakatban. Szép egyenesen mégy az os-torlámpák alatt. Összezárulnak utánad az emberek. Jön mindenféle idegen arc. (Fokozatosan sötétedik, odaát újabb hanghullámok; a fiú dühödten) Ezek most átlesnek a falon.

ANNA (kibontja magát az ölelésből) Nem lesnek. Mindig sokan vannak együtt, de ha akarod, lehetsz köztük egyedül.

A fiú átöleli, lekattintja a kis gömblámpát. Hosszú, egybeolvadt ölelkezés

Dobd le magadról ezt az ázott göncöt! Az eső-szagot, meg a füstszagot. Reggel váltottam ágyneműt. EMIL Kár. Elvettél tőlem valamit.

ANNA (a fiú mellé fekszik) Valamit, te vadszamár? EMIL A te bőröd illatát! Most majd a mosodaszagot érzem, és nem a te bőrödöt.

ANNA (már ő is majdnem ruhátlanul) Te ilyeneket tudsz, te kisfiú? Mi a szép ebben az egészben? Az ember elkezd bizni amásikban. És tud vele beszélgetni, kerülő nélkül. A lényegről. És úgy érzi, az egyik test védi a másikat. (Újabb, hosszabb ölelkezés a teljes homályban)

EMIL Gyönyörű!

ANNA Még egyszer!

EMIL Gyönyörű! Gyönyörű!

ANNA Még, még!

Lassan világosodik; hosszú csönd

Mondj valamit, akármit, szeretném a hangod hallani.  
Emil hallgat, a lecsúszott szemüvege után tapogatózik

A nagy öröm után a vákuum? A világűr, ugye? Igazi férfi ilyenkor elszomorodik? Igen?

EMIL Nem vagyok szomorú. Telis-teli vagyok. De nem tudok beszélni róla.

ANNA És mitől reszketsz most, mondd! A gyönyörűségtől? Vagy csak fázol? (Leszáll a fekhelyről, eléje áll) Azt mondd, álmotál a hajamról. Lebontsam neked a hajamat? (Válaszra sem vár, egy mozdulat és a haja hátközépig omlik)

EMIL Ez a rengeteg haj! Mintha külön volnál te és külön a hajad. Milyen kár érted, te gyönyörű! ANNA (megbántódom) Hagyd a morált, eszelős! (A fiú fölé hajlik; a haja a füra zúdul)

EMIL Eszelős volnék? (Átöleli Anna nyakát, és magához húzza) Lehet, hogy igazad van

ANNA Nem tudsz tíz percig egyfolytában örülni? EMIL Mindig előjön valami nem fontos.

ANNA Itt vagyunk, és együtt vagyunk. És itt van neked a hajam. (Szomorúan elneveti magát, tölt, isznak)

EMIL Bolondozol.

ANNA Nem, komolyan mondom. (Melléhez szorítja a fiú arcát, csönd) Azt mondd, külön én — és külön a hajam? Azt mondd? Milyen neked a hajam? Vastagsimaszálú? Finomsimaszálú? Hullámos? Göndör? Tágcsavaros? Szükszavaros? (Fölnevet) Ezt mind bemagoltam egyszer egy biológiai lexikonból.

EMIL (fölemelkedik a fekvésből) Sok. (Kis szünet után) Félek tőle. Mintha valaki más is lenne itt a szobában. Valaki idegen. De ezt ne vedd komolyan.

ANNA (elengedi a fiút; vizsgálódom) Sok? És idegen? És félsz tőle? (Könnyedén kettéemeli a haját) Tíz év óta növeszttem, tenyészttem, bontom, fésülöm, összefonom, elbújok benne, beszélgetek veled! És te most úgy érzed, ő és én, — hogy mi külön?

EMIL Mondtam, hogy ne vedd komolyan (Isznak) Ezek csak olyan szuperhülye ötletek.

ANNA Félsz tőle, mint egy kígyótól, hogy megfojt? Hogy rád tekeredik, és összetöri a bordáidat? Mit gondolsz, mi kell neked jobban, te vagy a hajam? Mondd! (Átkarolja, megrázza) Mondjad! És ha tíz évig növeszteném, és ha száz évig, és ha ezer évig! (A haját az arcára borítja, és felzokog)

EMIL (megrendülten) Nem akartalak megbántani. Mondtam, megmondtam. Hülyeség. Gonoszság.

Átfogják egymást, ölelkeznek; lassan, tompaszürkén világosodik. Anna leszáll az ágyról, visszanez; a fiú gyermekdeden, széttárt karokkal mélyen alszik. Anna kiszalad a fürdőszobába zuhanyozni, hallani a zuhanyt. Kék köpenyében, vizesen, törülközve, jókedvűen visszajön. A nyitott szekrényajtó mögött felöltözik. Ez-úttal élénk színű szoknyát és blúzt vesz magára. Föl-

dobottan élénk; nézi az alvó fiút, az ablak felől rigó-fütyü

ANNA (lábujjhegyen közelít az alvóhoz) Nézd, kisfiú, ebben a dögösöben fölébredt egy rigó.

A fiú dűnnyögve fordul és tovább alszik

Jó, jó, aludj. És gyere utánam a napsütésben. (Meg-gyűjt egy kis villanyt, papírt, golyóstollat vesz elő, néhány sort ír, félhangon) Tisztelt számárkirály! Nagy döntés született. Megszabadítalak a hajamtól. Levágatom. Mire fölébredsz, számárkirály, egy új Annával találkozol! (Leteszi a tollat) Jó lesz?

Gyors fényváltozás

Ötödik jelenet

Gyors, éles, krómezüst világosság, a rivalda közelében. Minden ragyogó és ugyanakkor félelmetesen steril. Néhány fodrászati tárgy: burák, tükrök, különféle krómosan ragyogó eszközök. Anna a nagyszabású fodrászszékben ül, fejét a támlának feszítve — mint akit keresztre feszítettek — arcán szorongással és ragyogással. A háttérből egy hajszárító bura magas, elektromos zúgása

ANNA Drága vadszamaram! Kifeszítettek a kintpadon, fekszem itt a műtőasztalon, befogva a fodrászszék-be, és nagyon jókedvű vagyok. Bár az én szívem is éppen olyan erősen dobog, mint a Vilmácskáké, aki kijelentette: eddig egy Monna Vannának tetszett lenni, ezután egy Liv Ullman lesz magából, szivi! Es én tudom, hogy maga nem anyagias, szivi, de szép összeget tetszik majd kapni ezért a gyönyörű hajáért! Néhány pillanat, és jön dali úr, egy horgas orrú, hosszú férfi, a női hajvágás kimondott fenomenje, spanyol oldalszakála van, és a haja sötét-barnán csillog a kenőcstől. Csattog az ollójával, amely olyan ijesztő, mint egy tengeri herkentyű. Csak tudnám, majd utána nézek az értelmező szó-tárban, mi az, hogy herkentyű. Jó, jó, én odaadom a hajamat, amit tíz éven át gyűjtöttem, mostam, fésültem, satöbbi, satöbbi, ami — hogyan is mondaná Demeter úr? — egy büszke nő koronája. Pillanat műve, és lemondtam róla, kérlek tisztelettel, számár-herceg, és miért? Kiért? Csakis temiattd, aki voltál olyan kedves megjegyezni, hogy ez haj sok neked, idegen. Nem kérek én tőled ezért örök hűséget, annyi időt sem, amíg újra megnő a hajam. Semmit sem kérek. Légy szíves, még annyit se adjál érte, hogy meghatódom. Az egész csak rám tartozik. Életemben mindig gyorsan csináltam a dolgokat, legtöbbször valami hülyeséget. Minden érzésem, gondolatom az arcomon. De mire gondoltál te akkor, amikor azt mondtad nekem az éjjel, hogy sajnálsz? Rajtam nincsen semmi sajnálnivaló. En nyugodtan vállalok mindent, vadszamaram! Nincs szakmám, céloom, férjem, gyerekeim, az anyám egy magányos kis öregasszony, vidéken, ez mind igaz. De lennél szíves ezt rám bízni? Na, semmi baj. A lelőtt hajamért hozom a zsákmányt. Svédgomba, lengyeltojás, narancs, banán, füstölt sonka, oldalas, lila hagyma, metélőhagyma ... (élesen elneveti magát) kitépott szarvasszív, vaddisznómáj, fácán mellehüsa, izé, izé! Szervusz, szia, nemsokára, nemsokára, jön az olló, aztán rohanok!

Az elektromos zúgás fölerősödik

Hatodik jelenet

Belép Anna: rövid haj, a jellegzetes arc, a sajátos csontszerkezet kísértetiesen fedetlen. Csupa vibráló varakozás. Tömött szatyrárt leteszi, megáll a tükör előtt. Anna szemközt a tükörrel: keresi saját magát. Szokása szerint grimaszokat vág: bizarr koreográfia KUZMA (váratlanul kilép a fülkéből, összecsapja a kezét) Annácska? Ez maga lenne?

*Anna egy fordulattal szembekerül vele*

Hová lett a fejeről az a gyönyörű istenáldás? Az egész utca szerelmes volt a hajába!

ANNA *(grimaszosan)* Több mint tíz év óta együtt éltem vele, ráuntam, dobtam.

KUZMA Nehogy félreértés legyen, nekem így is gyönyörűnek tetszik lenni! Csak éppen. Hozzátartozott az élethez. A haja.

*Anna indulna*

A lift, Annácska, még mindig ...

ANNA Semmi baj! *(Nekiindulna a lépcsőn)*

KUZMA Annácska ... *(Közeledve)* Tessék elképzelni, de Lukács úr nősül! Itt jártak nálam informálódni. Jelígés hirdetés, ugyebár, Lukács úr elvesz egy összkomfortos lakást, és egy öregedő hölgyet.

*Annát megrázza egy baljóslatú nevetés*

Nem tudom mi lesz ezután a Lukács úr elveivel. Hogy neki, ugyabár, a közösség. Hogy összetartoznak, mint egy család.

*Anna még mindig nevet, idegesen, szertelenül Gyors*

*fényváltozás*

*Hetedik jelenet*

*A lakás.*

*Anna sietve megy a külső téren keresztül a szobájába. Sarkig nyitja az ajtót. A küszöbön leteszi csomagjait,*

*hirtelen megáll, maga is érzi, van valami színpadias ebben a belépőben. Úgy áll ott, mint aki ajándékba hozta magát. A szétdúlt ágy félhomályában, nem lehet tudni, fekszik-e valaki rajta, vagy nem.*

*Egy pillanatig figyel, aztán odaszalad az ágyhoz, le-dobál a földre minden ágyneműt, rugdosni kezdi a fabetétt. Megtalálja saját céduláját, s annak hátán a fiú zilált betűit. Meggyújtja a kislámpát, félhangosan olvassa*

ANNA „Ne haragudj ...” *(Lefekszik csendesen az ágy mellé, egész testét megrázza a zokogás. Föltápáskodik)* Hát megleptél, te kis vacak strici! Te kis tetű! Ilyen gyáva vagy? Ennyire? *(Megdühödik, fut a Szalonba)*

SOMOS LUKÁCS *(az ablaknál áll, döbbenet feléje fordul)* Csókolom a kezét, kedves Anna! Voltaképpen lenne egy kis bejelentenivalóm ... Arra gondoltam, hogy este, amikor mindnyájan együtt leszünk... a szokott együttlétünk idején... vagyis...

*Anna észre sem veszi, rá sem pillant: fölragad az asztalról egy palacsintaserpenyőt. A tükör elé áll, az egyetlen tükör elé, amely valódi. Magasra emeli a serpenyőt és belesap. Leejti a karját, ott áll némán, megmerevedve. Innen is, onnan is előkerül egy-egy lakó*

*Függöny*

Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Lapriadó Vállalat vezérigazgatója

---

50 2940 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató